

REKK 2030 eduaruande ja ajakohastamise kavandi kaasamiseminar

Irje Möldre

Strateegilise planeerimise juht

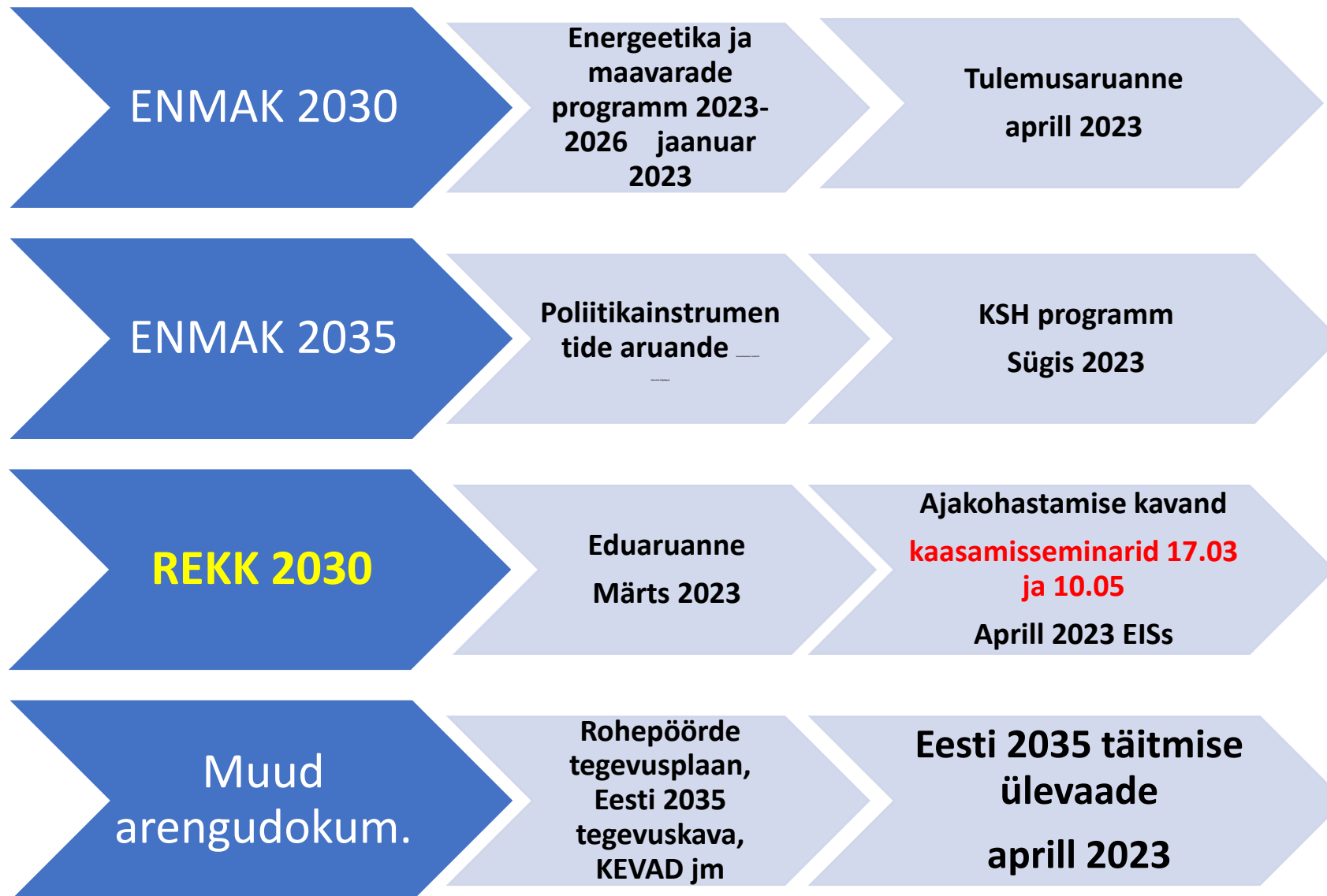
Energeetikaosakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

17.03.2023

- **Sissejuhatus REKK 2030 protsessidest** - *Irje Möldre, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)*
- **Eduaruande kokkuvõte** - *Cris-Tiina Pärn, Eesti Keskkonnauuringute Keskus (EKUK) ja Irje Möldre, MKM*
- **Kliima**, sh KHG heite vähendamine, kliimakohanemine, metaani tegevuskava - *Cris-Tiina Pärn, EKUK, Maris Arro, Keskkonnaministeerium ja Imre Banyasz, Keskkonnaministeerium*
- **Õiglane Üleminek** - *Ivan Sergejev, Rahandusministeerium (RM)*
- **ÜPP strateegia ja PõKa seosed kliima- ja energiapoliitikaga** - *Robert Kond ja Sandra Salom, Maaeluministeerium*
- **Taastuvenergia arendamise kiirendamise protsessi ülevaade** - *Ivo Krustok, Riigikantselei*
- **Taastuvenergia** - *Kristo Kaasik ja Mairika Kõlvart, MKM*
- **Energiatõhusus** - *Ketli Lindus ja Lauri Suu, MKM*
- **Energia siseturg** - *Tauno Hilimon, MKM*
- **Energiajulgeolek** - *Kristjan Kaldmaa, MKM*
- **Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime** – *Karel Lember, MKM*
- **Vesiniku teekaart** - *Karlis Goldstein, MKM*
- **Mõjud** – *Irje Möldre, MKM*
- **Investeeringuvajadused ja toetused** - *Mari Lahtmets, RM*

Arengudokumentide koostamise ajakava kevad 2023

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2018/1999,

11. detsember 2018,

milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013

(EMPs kohaldatav tekst)

Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK 2030)

Eesti teatis Euroopa komisjonile määruse (EL) 2018/1999 Artikli 3 lõike 1 alusel

Lõppversioon 19.12.2019

[Riiklik energia- ja kliimakava | Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium \(mkm.ee\)](http://mkm.ee)

Valminud KEKK-id

- [Keila linna kliima- ja energiakava](#)
- [Võru maakonna kliima- ja energiakava](#)
- [Pärnu linna kliima- ja energiakava](#)
- [Narva linna kliima- ja energiakava](#)
- [Tartu maakonna kliima- ja energiakava](#)
- [Jõgeva maakonna kliima- ja energiakava](#)
- [Rakvere linna kliima- ja energiakava](#)
- [Lääne-Virumaa kliima- ja energiakava](#)
- [Pärnumaa kliima- ja energiakava](#)
- [Läänemaa kliima- ja energiakava](#)

[Kohalike omavalitsuste kliima- ja energiakavad | Keskkonnainvesteeringute keskus \(kik.ee\)](#)

Strateegia EESTI 2035

Arengukavad, sh KSH:

Energiamajandus
Kliimamuutustega kohanemine
Transport ja liikuvus
Metsandus
Jäätmed
Eesti maaelu, põllumajandus, kalandus

REKK 2030 lisad:

„Hoonete renoveerimise pikaajaline strateegia“
Ida-Viru Õiglase Ülemineku Territoriaalne kava
(Sotsiaalne kliimakava 30.06.2025)

Muud sisendid:

EL direktiivid ja määrused, Eesti taastekava, ÜPP strateegia, EL fondide kavad, Clean Energy Islands, EU RePower regulatsioon ja uuringud, analüüsid (sh kliimaneutraalne energiatootmine, gaasivõrgu dekarboniseerimine, kestlik rahastus, energiatõhusus, salvestus)

REKK 2030 eduaruanne ja
ajakohastamine 2023-2024

Maakonna ja kohaliku
omavalitsuse
arengudokumendid,
planeeringud, kohalikud energia-
ja kliimakavad

NB! REKK 2030 ei ole siseriiklik
strateegiline planeerimisdokument
KeHJS tähenduses!

[Keskkonnamõju hindamise ja
keskkonnajuhtimissüsteemi seadus-
Riigi Teataja](#)

RIIKLIK ENERGIA- JA KLIIMAKAVA (REKK)

- 2019. aasta lõpus esitasid kõik liikmesriigid Euroopa Komisjonile teatise riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030
- REKK 2030 eduaruanne esitati 15.03.2023
- **REKK 2030 ajakohastatud versiooni kavandi esitamine hiljemalt 30.06.2023 - avalik konsultatsioon aprillis, laekuvate ettepanekute arutelu 10.mai 2023**
- REKK 2030 ajakohastatud versiooni esitamine hiljemalt 30.06.2024

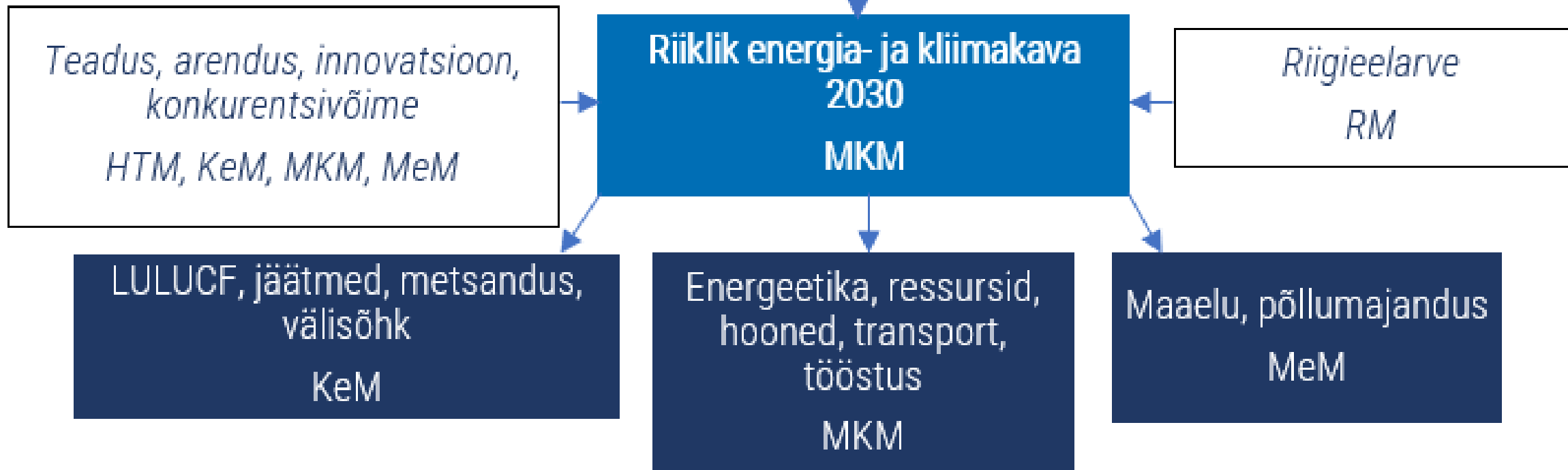
REKK 2030 eesmärk:

- Anda Eesti inimestele, ettevõtetele ning ka teistele liikmesriikidele võimalikult täpselt informatsiooni sellest, **milliste meetmetega kavatseb Eesti saavutada Euroopa Liidus kokku lepitud energia- ning kliimapoliitika eesmärgid.**

REKK 2030 TEEMAD JA VALITSUSASUTUSED

EESTI 2035 - RIIGIKANTSELEI
KLIIMAPOLIITIKA PÕHIALUSED 2050 - KeM

REKK 2030 protsess

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTERIUM

Eesmärgid ja meetmed

- Eesmärgid ja meetmed 2019 seisuga:
- Kliimapoliitika põhialused
- Vald kondlikud arengukavad
- Uuringud, analüüsid, aruanded
- Planeeringud jm arengudokumendid

Teatis REKK 2030 dets 2019

- Dekarboniseerimine ja kliimakohtanemine
- Taastuenergia
- Energiatõhusus
- Energiajulgeolek ja siseturg
- Teadus- ja arendustegevus, konkurentsivõime

REKK 2030 eduaruanne Üle ühe aasta 15.03

- E-platvormidel eduaruande rakendusakti lisas toodud andmete esitamine
- Sisend ajakohastamisele
- REKK 2030 eduaruanne esitatakse üle aasta, järgmine 15.03.2025

REKK 2030 ajakohastamine 30.06.2024

- Sisuliselt oodatakse uut REKK 2030 teatist
- Kavand kaasamiseks, konsultatsiooniks aprillis
- Kavand Euroopa Komisjonile 30.06.2023
- Ajakohastamise lõppversioon Euroopa Komisjonile 30.06.2024

REKK 2030 teatise, eduaruande ja ajakohastamise eestvedajad:

MKM EO Irje Möldre

KEM KO Kristiina Joon

EKUK Cris-Tiina Pärn

RAM Mari Lahtmets

MEM Robert Kond ja Sandra Saalom

Sisendid:

- **nimetatud kontaktisikud** Riigikantselei, HTM, KAM, SIM, SOM, VÄM, TTJA, Konkurentsiamet
- Elering ja Elektrilevi, rakendusüksused (KIK, RTK, PRIA) jt

REKK 2030 ulatus

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

ENERGIALIIDU 5 MÕÕDET:

- CO₂ heite vähendamine
- Energiatõhusus
- Energiajulgeolek
- Energia siseturg
- Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

7 VALDKONDA (~70 MEEDET):

- Energeetika
- Transport
- Hoonefond
- Põllumajandus
- Metsamajandus
- Jäätmemajandus
- Tööstuslikud protsessid

REKK 2030 eduaruande esitati e-platvormidel andmetabelites ja -väljades 15.03.2023

[Reportnet 3 \(europa.eu\)](https://europa.eu)

- Kasvuhoonegaaside heide
- Kliimakohanemine
- Taastuenergia
- Energiatõhusus
- Riiklike eesmärkide ja poliitikate täitmine
- Finantseerimine
- Mõju õhukvaliteedile ja -heidetele

[ReportENER \(europa.eu\)](https://europa.eu)

- Energiajulgeolek
- Energiaturg
- Teadus, innovatsioon, konkurentsivõime
- Energiatoetuste (sh eriti fossiilkütuste toetuste) kaotamine
- Saavutatud energiasääst
- Keskvalitsuse hoonete energiasääst
- Energiavaesus
- Õiglane üleminek
- Rahvusvaheline koostöö
- Kliima- ja energiadialoog

REKK 2030 ajakohastamise sisu

Lähtuda energialiidu määrusest ja arvestada mh:

- riiklike energia- ja kliimapoliitika eesmärkide muutmisvajadusega;
- strateegia Eesti 2035 eesmärkide ja sihttasemetega (võeti vastu 12.05.2021);
- valdkondlike arengukavade uute kehtestatud ja koostamisel olevate versioonidega (sh aastani 2035);
- valdkondlike arengukavade keskkonnamõju strateegiliste hindamiste tulemustega, sh kahjuliku keskkonnamõju leevendamiseks;
- avaliku konsultatsiooni, mitmetasandilise dialoogi ja piirkondliku koostööga;
- Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Euroopa Komisjoni ootused ja soovitused on esitatud juhendis, mitteametlikes soovitustes ja komisjoni hinnangus 2019 esitatud teatisele REKK 2030.

- **Kriisivalmidus (reageerimine kõrgetele energiahindadele, ekstreemsetele ilmaoludele)**
- **Ambitsioonide kasv, eesmärkide ja meetmete täpsustamine**
- **Vene impordist sõltuvuse vähendamine (EU RePower)**

Kajastatav Euroopa Liidu regulatsioon

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastutusala

Taastuvenergia direktiiv (EL) 2018/2001²

Elektrienergia siseturgude direktiiv (EL) 2019/944³

Energiatõhususe direktiiv 2012/27/EL⁴, muudetud direktiiviga EL 2018/2002⁵

Hoonete energiatõhususe direktiiv 2010/31/EL⁶

Hoonete energiatõhususe direktiivi 2010/31/EL ja energiatõhususe direktiivi 2012/27/EL muudatus (EL) 2018/844⁷

Toornafta ja/või naftatoodete miinimumvarude direktiiv 2009/119/EÜ⁸

Energialiidu määrus (EL) 2018/1999⁹

Energiataristu määrus (EL) nr 347/2013¹⁰

Elektrienergia siseturu määrus (EL) 2019/943¹¹

Maagaasi varustuskindluse määrus (EL) nr 2017/1938¹²

Maagaasi ülekandevõrkude juurdepääsu määrus (EL) nr 715/2009¹³

Keskkonnaministeeriumi vastutusala

Kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi direktiiv 2003/87/EÜ¹¹⁷, muutmise direktiivi 2009/29/EÜ¹⁴

Teatavate õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiiv (EL) 2016/2284¹⁵

Jagatud kohustuse määrus (EL) 2018/842¹⁶

LULUCF määrus (EL) 2018/841¹⁷

Fluoritud kasvuhoonegaaside määrus (EL) nr 517/2014¹⁸

Mootorsõidukite kliimaseadmetest pärit heitkoguste direktiiv 2006/40/EC¹⁹

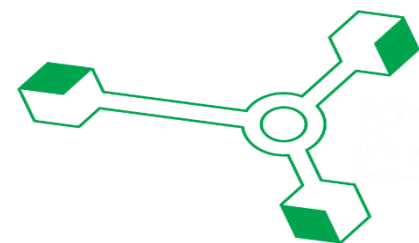
Põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest veekogude kaitsmise direktiiv 91/676/EEC²⁰

Lisaks antud loendis olevatele kehtivatele õigusaktidele arvestatakse eduaruandes ja ajakohastamisel roheleppe, kliimapaketi „Eesmärk“ 55 jms algatustega (RePower EU) seonduvate EL eelnõudega (energiamaksumise direktiivi, sotsiaalse kliimafondi määruse, süsiniku piirikohandusmehhanismi määruse, lennuki- ja merenduskiütuste direktiivide, alternatiivsete transpordikiütuste taristu määruse jt eelnõud)

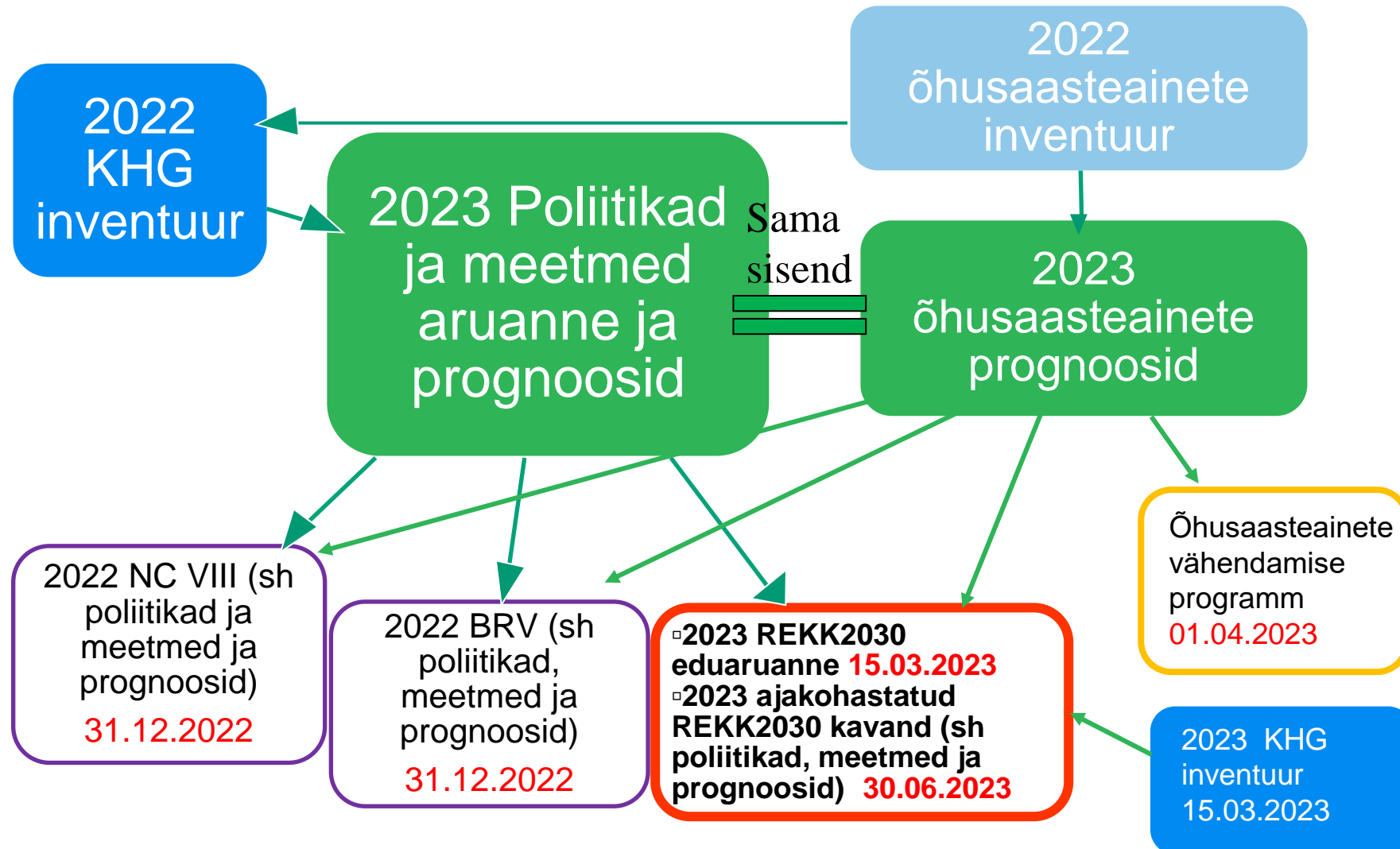
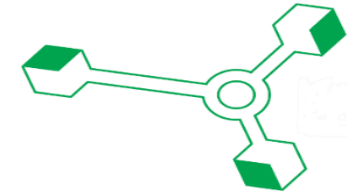
Eesti Keskkonnauuringute Keskus

Kasvuhoonegaaside inventuur 1990-2021 ja prognoosid 2021-2050

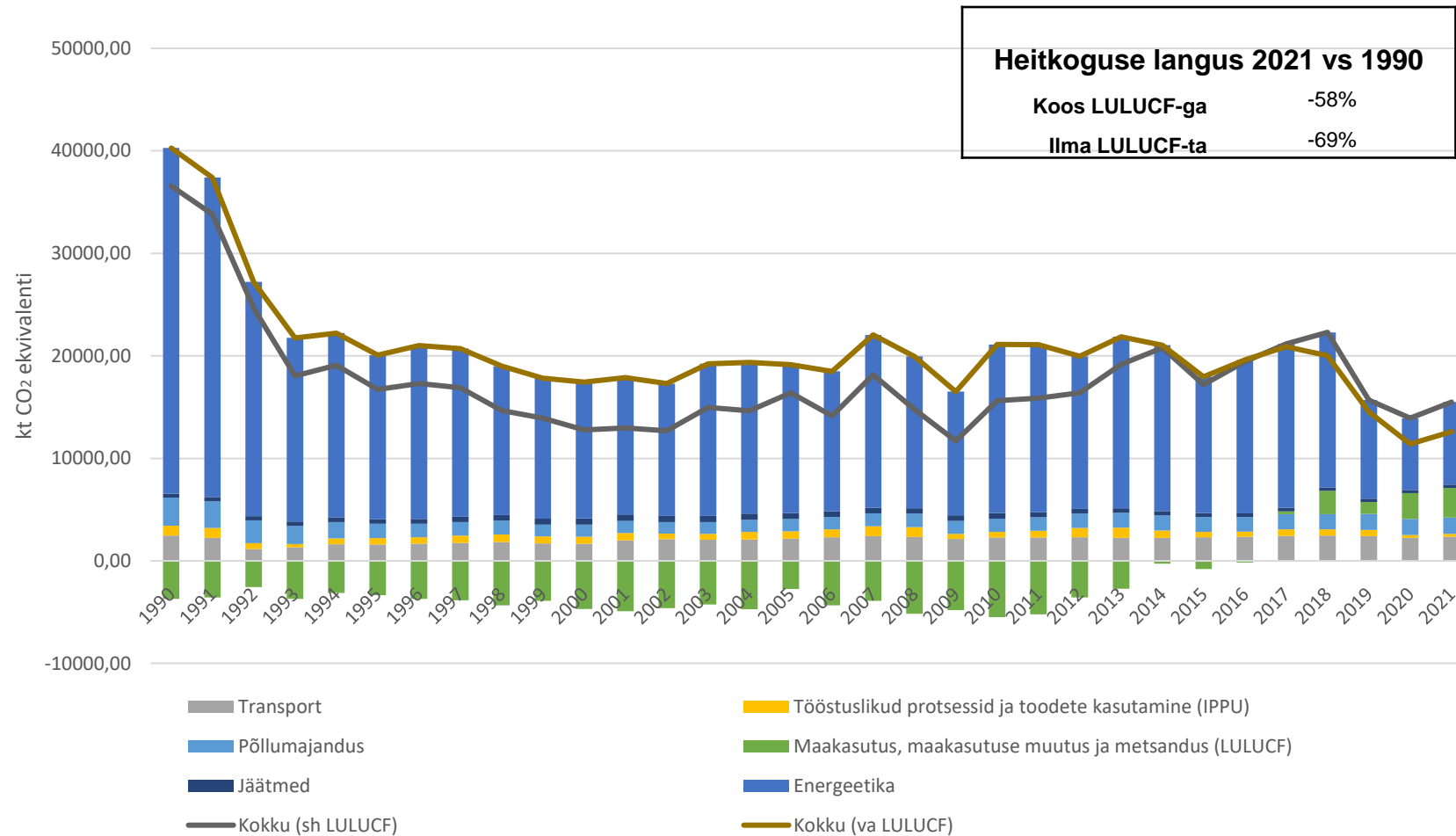
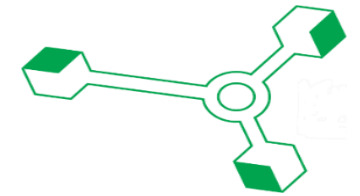
Cris-Tiina Pärn

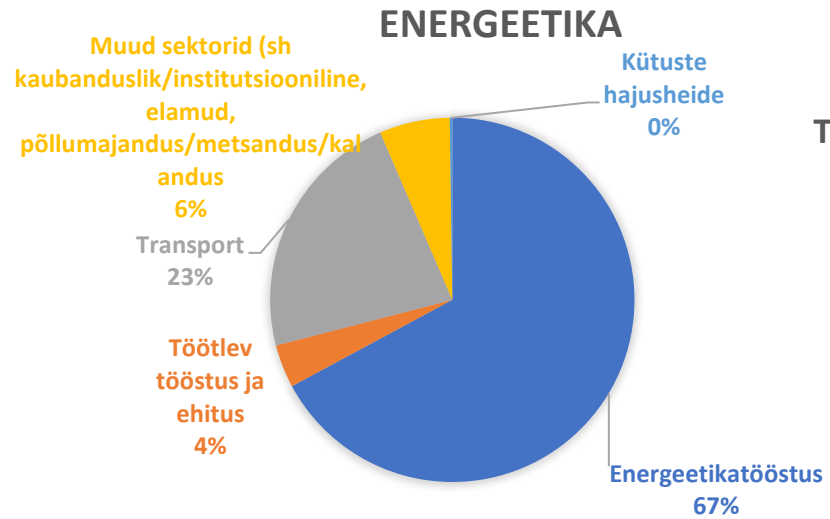
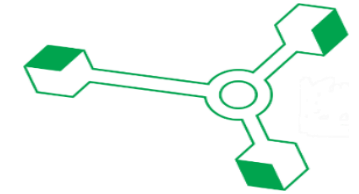

Aruandluse seosed

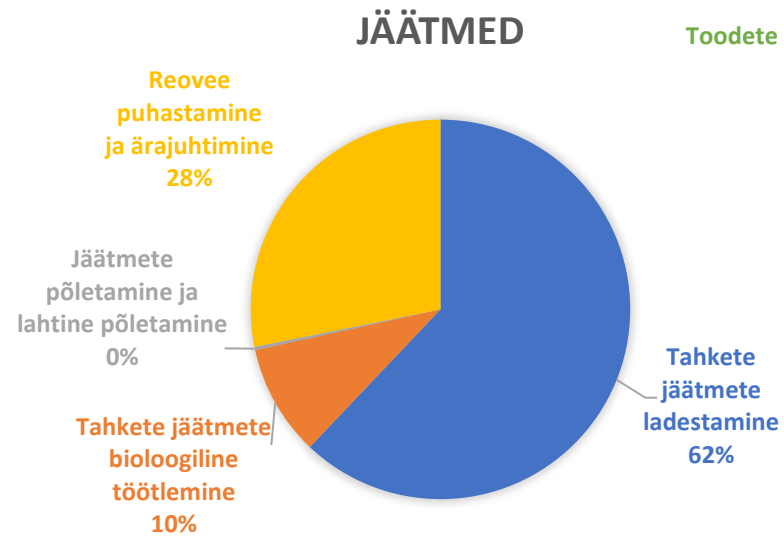
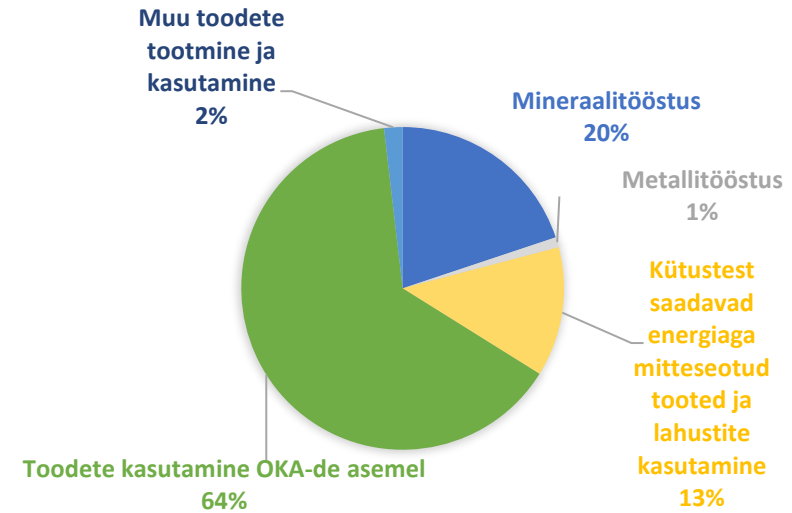

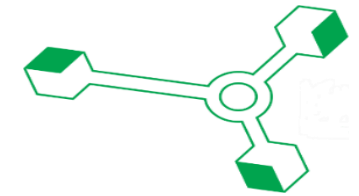
KHG inventuur 1990-2021

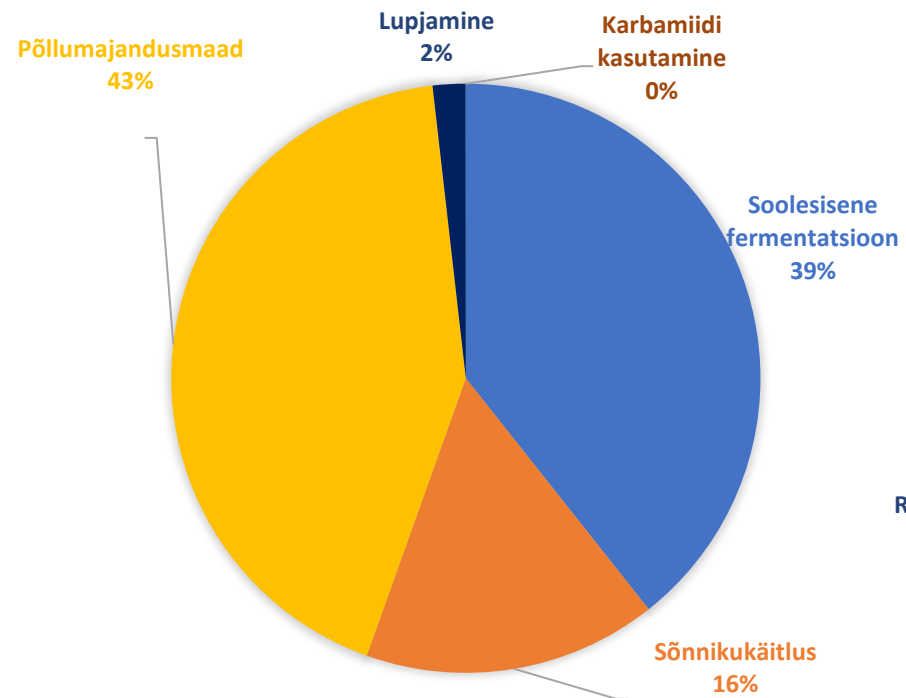

TÖÖSTUSPROTSESSID JA TOODETE KASUTAMINE

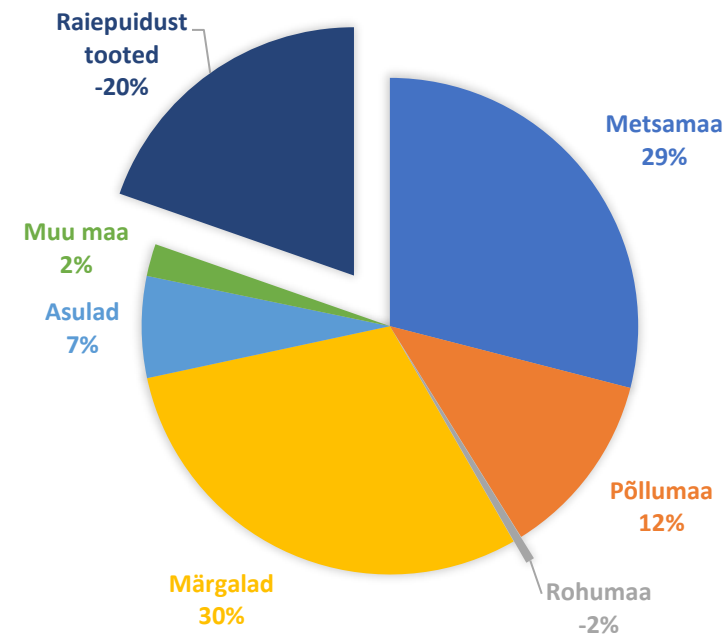

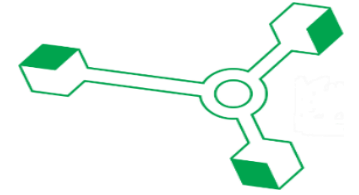

PÕLLUMAJANDUS

LULUCF

Kavuhoonegaaside prognoosid 2021-2050

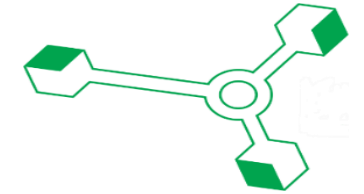
WEM – with existing measures – **olemasolevate meetmetega stsenaariumis**

- Arvestatakse vastuvõetud ja rakendatud poliitikasuundade ja meetmete mõju.

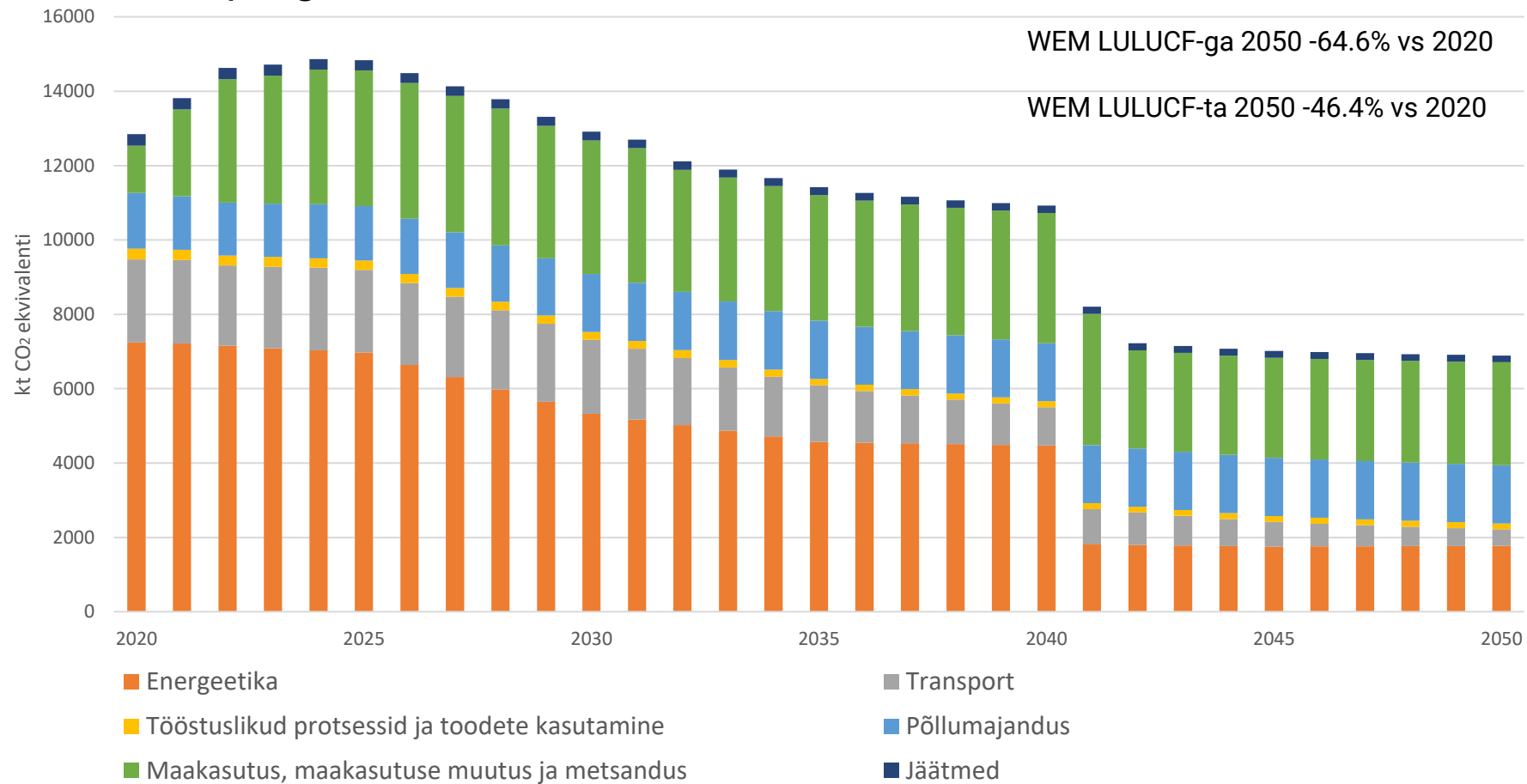
WAM – with additional measures – **kavandatavate meetmetega stsenaariumis**

- Arvestatakse vastu võetud ja rakendatud ning kavandatud poliitikasuundade ja meetmete mõju, juhul kui meetmel on kvantitatiivne mõjuhinnang

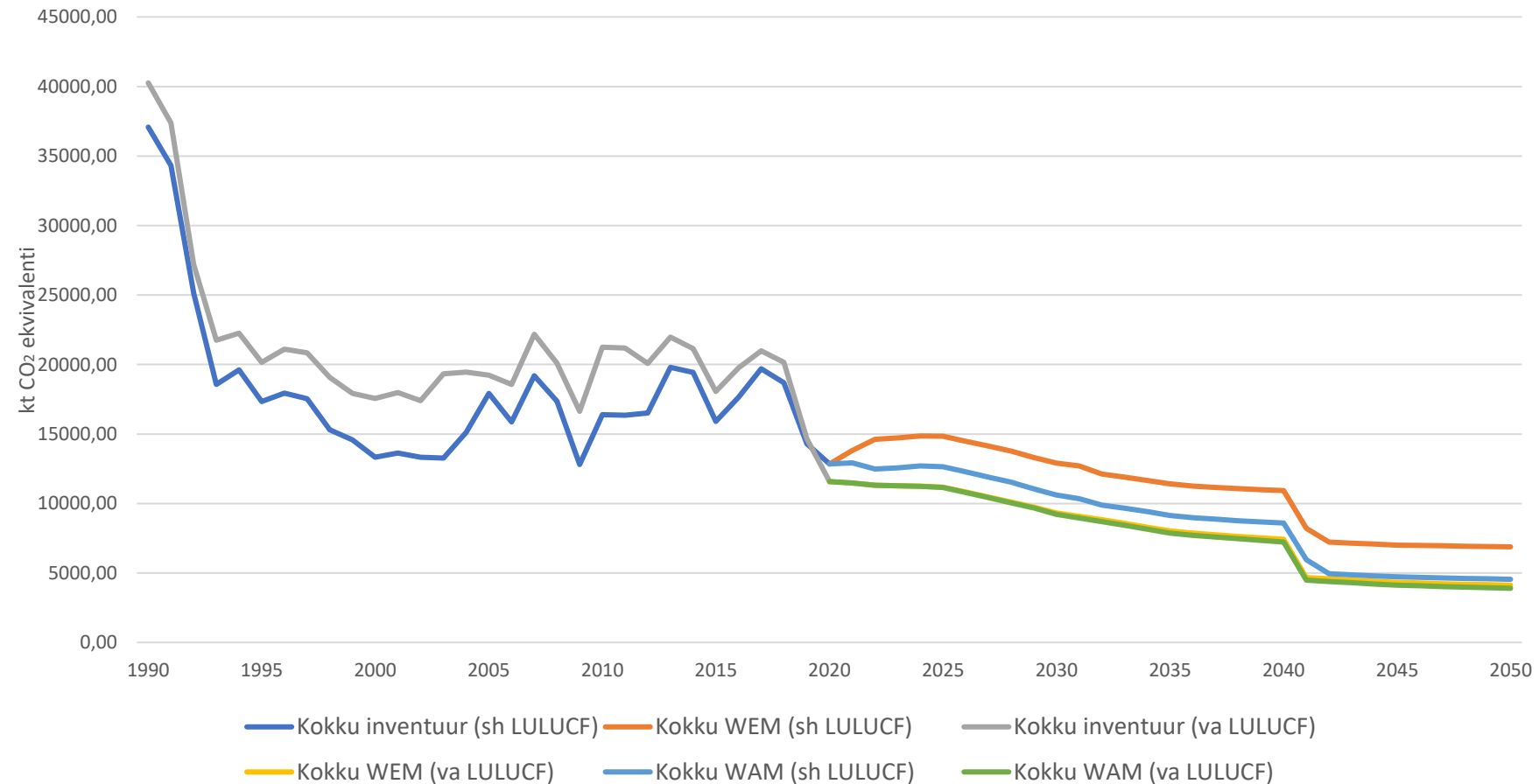
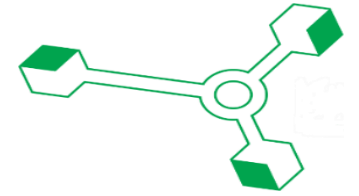
KHG WEM prognoos 2021-2050

KHG prognooside baasiks on 2022 KHG inventuuri aruanne.

Kasvuhoonegaaside heitkogused 1990-2050

KHG heite vähendamine, kliimakoormuse vähendamine, metaani tegevuskava

Maris Arro, Keskkonnaministeerium ja Imre Banyasz

Keskkonnaministeerium

17.03.2023

RIIKLIKUD KHG HEITE VÄHENDAMISE EESMÄRGID

EESMÄRK	Viimane teadaolev seis (2021) kt CO2 ekvivalent	Sihttase 2030 kt CO2 ekvivalenti	Sihttase 2035 kt CO2 ekvivalenti	Sihttase 2050 kt CO2 ekvivalenti
“Eesti 2035” pikaajaline siht on tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks. “Eesti 2035” tegevuskava seab 2035.aasta eesmärgiks 8Mt CO2 ekvivalenti. *	15 497		8000	0
“Eesti 2035” tegevuskava 2035.aasta transpordisektori kasvuhoonegaaside netoheitkoguste sihttase, mis on 1700 kt CO ₂ ekv.	2351		1700	
Jõupingutuste jagamise määrusega kaetud sektorites vähendada aastaks 2030 võrreldes 2005. aastaga kasvuhoonegaaside heidet 24 %	5760	4709		
LULUCF sektori 2030.aasta suhteline sidumise eesmärk, mille järgi Eesti peab baastasemega (aastate 2016-2018 keskmine) võrreldes suurendama KHG sidumist 434 kt CO2 ekv võrra.	2883	-2545		

*Kliimaneutraalsuse eesmärk on kehtestatud 2023. aasta veebruari riigikogu otsusega ka pikaajalises strateegias „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“

Global Methane Pledge - Metaani tegevuskava

2021. aastal algatasid USA ja EL globaalse metaani kokkuleppe, millega liitus ka Eesti. Algatuse eesmärk on vähendada **globaalselt metaani heidet vähemalt 30% aastaks 2030** võrreldes 2020. aasta tasemega.

2023. aasta 17. märtsi seisuga on kokkuleppega liitunud **150 osapoolt**.

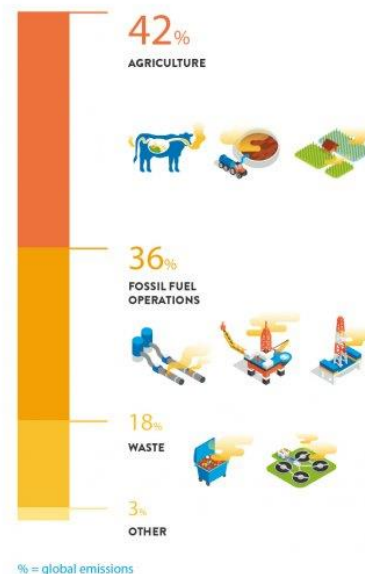
Osapooled lubavad muu hulgas:

- Teha siseriiklike meetmeid eesmärgi saavutamiseks, sh kogu võimalik vähendamine energeetika- ja jäätmesektoris ning otsides võimalusi vähendada heidet põllumajandussektoris
- Võtta kasutusele kõrgem IPCC inventuuri koostamise meetodika
- Avaldada ja hoida ajakohasena info poliitikate ja meetmete kohta - tegevuskava

METHANE (CH₄)

SOURCES

Methane is one of the fastest growing greenhouse gases in the atmosphere. Human activity causes 2/3 of emissions.

Methane emissions caused by human activities are one of the most significant drivers of climate change. Methane is also the main precursor of tropospheric ozone, a powerful greenhouse gas and air pollutant.

IMPACTS

CLIMATE

Responsible for 40% of warming since the industrial revolution

86x

times more powerful than carbon dioxide over a 20-year period

HEALTH

Increasing emissions are driving a rise in tropospheric ozone air pollution, which causes 1+ million premature deaths annually. Methane is responsible for roughly 1/2 of these deaths.

Respiratory diseases
Heart disease
Damaged airways and lung tissue

AGRICULTURE & ECOSYSTEMS

Up to 15% annual yield losses of soy, wheat, rice and maize

LIFETIME IN ATMOSPHERE: 12 YEARS

Since methane does not last long in the atmosphere, efforts to reduce it will bring immediate benefits for the climate and human health.

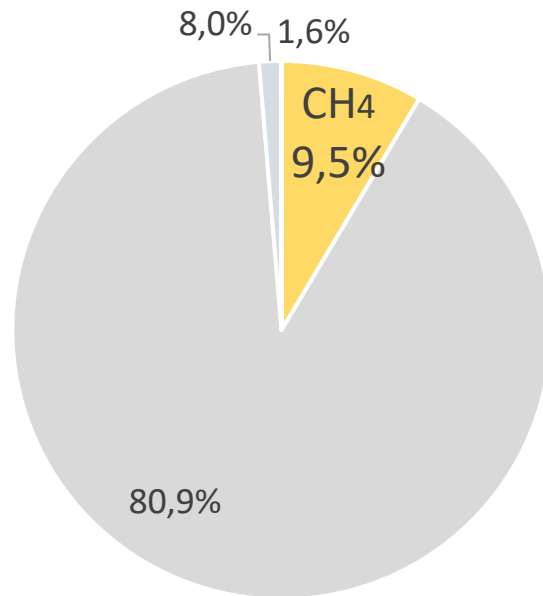

CLIMATE & CLEAN AIR COALITION
TO REDUCE SHORT-LIVED CLIMATE POLLUTANTS

www.ccacoalition.org/methane

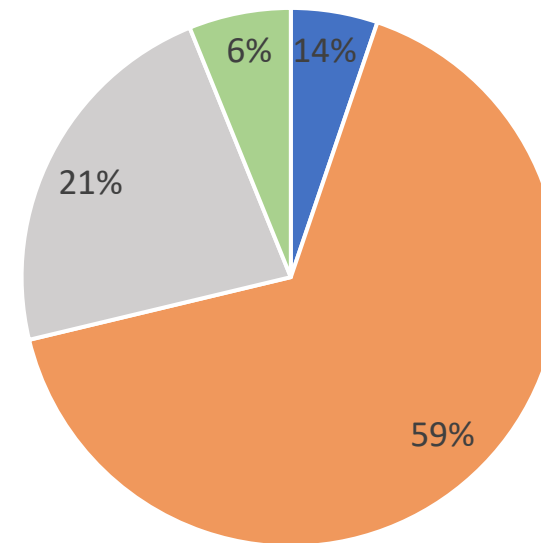
Global Methane Pledge - Metaani tegevuskava

Metaan moodustab ligi 10% koguheitest

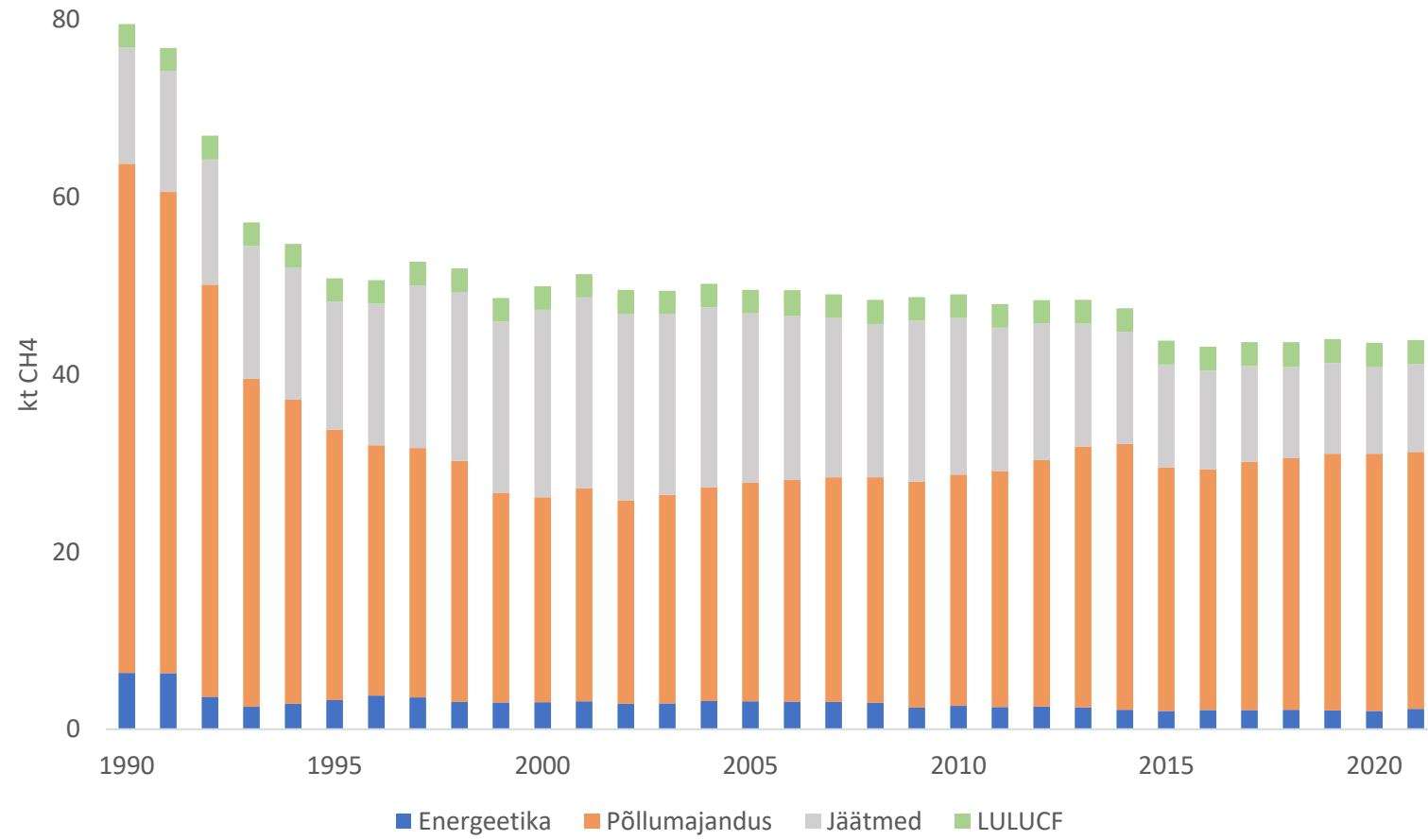
■ CH4 ■ CO2 ■ N2O ■ F-gaasid

Enamik metaani heitest pärineb põllumajandusest

■ Energeetika ■ Põllumajandus ■ Jäätmed ■ LULUCF

Global Methane Pledge - Metaani tegevuskava

Global Methane Pledge - Metaani tegevuskava

Euroopa Liit avaldas oma metaani tegevuskava 2022. aasta novembris UNFCCC COP27 ajal

Üleskutse kõiki EL riike, kes veel ei ole oma tegevuskava avaldanud, tegema seda hiljemalt 2023. aasta detsembris toimival COP28.

Keskkonnaministeerium alustas poliitikate ja meetmete koondamist 2022. aasta sügisel.

Esimene mustand Eesti tegevuskava kohta on koostamisel. Kavas jõuda lõpuni 2023. aasta septembriks.

Kohanemispoliitika olevik

- KOHAK 2030: Suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ja võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks.
- Eesti 2035: Eestis peab olema tagatud kvaliteetne ja liigirikas elukeskkond ning valmisolek ja võime kliimamuutuste põhjustatud ebasoodsat mõju vähendada ning positiivset mõju parimal viisil ära kasutada.

Kohanemispoliitika tulevik

- KEVAD 2030: KEVADe eesmärkide elluviimine hakkab toimuma tulemusvaldkondade programmide kaudu, nt keskkonna tulemusvaldkonnas “Keskkonnakaitse ja –kasutuse programmi” ning teiste ministeeriumite asjakohaste programmide kaudu.

Õiglase üleminek REKKi eduaruandes ja ajakohastamise kavandis

REKK 2030 kaasamise seminar
17.03.2023

Ivan Sergejev

Õiglase ülemineku koordinaator

Rahandusministeerium

Üleminek Ida-Virumaal

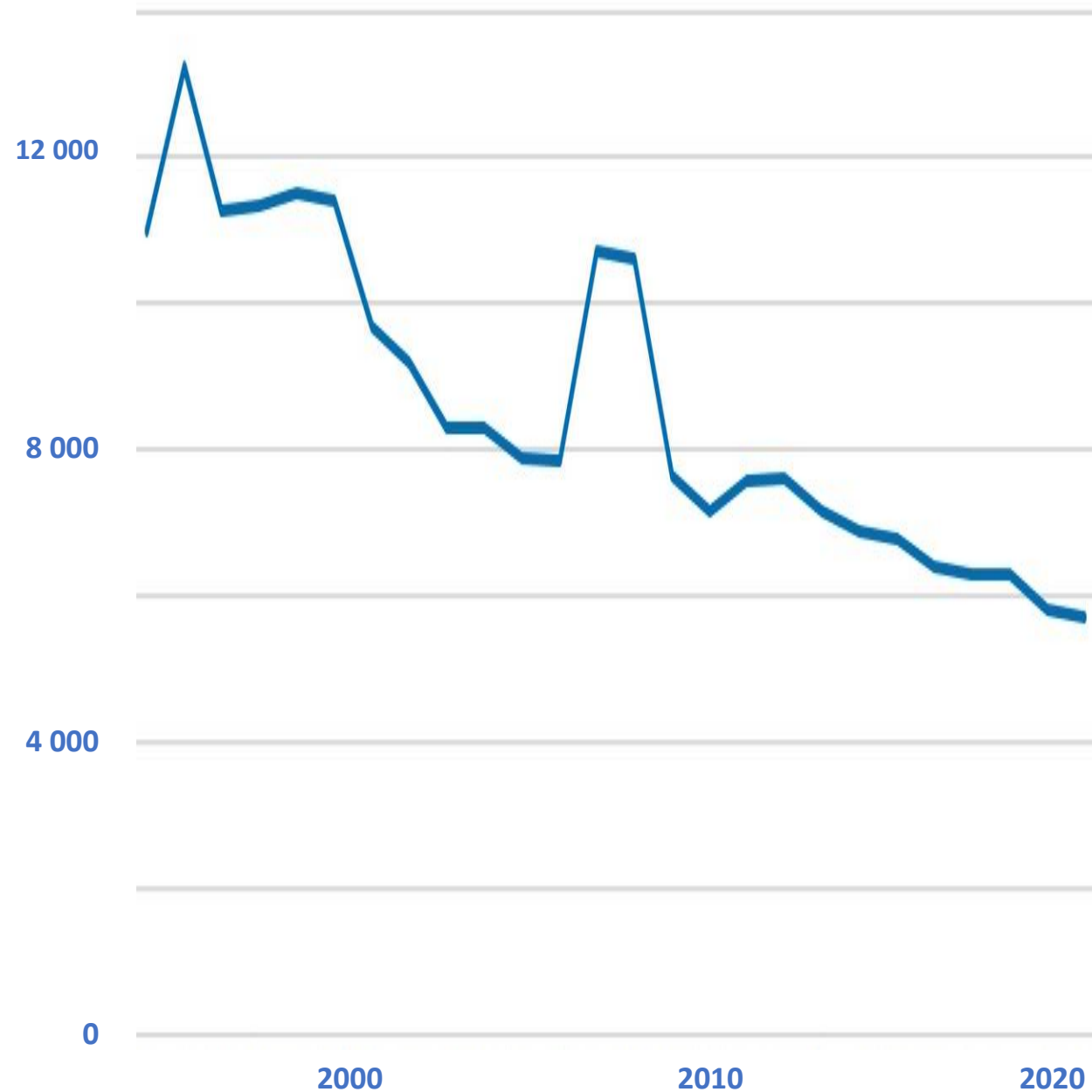
- Eesti suurim saastaja – põlevkivisektor – on kontsentreeritud **Ida-Virumaal**. Piirkonnas asuvate põlevkiviga seotud ettevõtete KHG heitmed moodustavad üle **50% Eesti kogu kasvuhoonegaaside heitkogustest**.
- See tähendab, et üleminek kliimaneutraalsusele hakkab avaldama – ja avaldab juba praegu –**suurimat mõju** just Ida-Virumaale.
- See mõju lisandub regioonis juba praegu esinevatele **väljakutsetele** (madalad palgad, töötus, vähenev ja vananev elanikkond, jm).

Ülemineku mõjud

Ülemineku protsess avaldab oma mõju peaaegu kõigile eluvaldkondadele Ida-Virumaal:

- tööhõive, piirkonnas pakutavad töökohad, karjäärivõimalused, koolitusvõimalused;
- elanike sotsiaalne kindlustunne, tervis, rahulolu, lõimumine, rändeotsused;
- keskkonnaseisund;
- elektri- ja soojusehinnad ja varustuskindlus;
- KOV eelarved ja avalikud teenused;
- piirkonna maine.

Õiglase ülemineku mehhanism

Euroopa Liidu poolt 2020. a loodud nn „õiglase ülemineku mehhanismi“ eesmärk on:

„toetada majandust, tööhõivet, inimesi ja keskkonda nendes piirkondades, mida ootavad ees olulised sotsiaal-majanduslikud väljakutsed seoses Euroopa Liidu 2030 energia- ja kliimaeesmärkide ja 2050 kliimaneutraalsuse saavutamisega.“

Eesti kontekstis on õiglase ülemineku **sihtpiirkonnaks** Ida-Virumaa. Mehhanism koosneb **kolmest sambast**: õiglase ülemineku fond (ÕÜF), laenuinstrument InvestEU all ning avaliku sektori laenu- ja toetuskeem.

ÕÜF meetmestik

1. „Majandus ja tööjõud“ - 273 mln €

- Ida-Viru ettevõtluse investeringute toetus (sh tööstus) – 153 mln €
- Ida-Viru ettevõtluse teadmuse-mahukuse kasvatamise toetus – 50 mln €
- Ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenused ja -taristu – 25 mln €
- Väikeettevõtluse toetus – 15 mln €
- Töölt-töele liikumise ning töötajate ümberprofileerimise toetused põlevkivisektori töötajatele – 5 mln €
- Täiendkoolituse mahu suurendamine ning uute tasemeõppe õppekavade arendamine ja käivitamine – 25 mln €

2. “Keskkond ja sotsiaalne kaasatus”

- 66,74 mln €

- Kaugkütte lahti sidumine põlevkivist – 20 mln €
- Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine – 10 mln €
- Ühiskondlikku muutust toetavate sotsiaal- ja terviseteenuste arendamine – 5 mln €
- KOV investeringud ÕÜF abikõlblikes valdkondades – 15 mln €
- Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks – 16,74 mln €

Õiglane üleminek REKKis

Vastavalt ÕÜ regulatsioonile, õiglase ülemineku territoriaalne kava peab lähtuma kehtivast REKKist.

- **Originaalses REKKis (2019) oli ÕÜ temaatika puudutatud suhteliselt põgusalt** (pool lk), sh kirjeldatud oli ÕÜ termini taust, põlevkivisektori väljavaated ning nende tugev seos Ida-Viruga.
- **Oma 2020. a tagasisides, tõi Euroopa Komisjon välja järgmist:**
„The final NECP includes a section covering just transition aspects although it is brief and lacks detail. Oil shale mining in Ida-Viru County is identified as a relevant issue but Estonia states that it will remain the largest economic sector in the county. Some potential fair transition measures in

the county are outlined, /.../ but there are no concrete planned objectives, policies and measures.“

- Eesti koostas oma **õiglase ülemineku territoriaalset kava** EL struktuurivahendite 2021-2027 rahastamisperioodi rakenduskava lisana. Kava koostamine põhines põhjalikule kaasamisprotsessile. ÕÜ kava sai Euroopa Komisjoni heakskiitu 4.10.2022; hetkel on töös meetmete õigusaktid.

Õiglane üleminek REKKi REKKi eduaruandes

REKK eduaruandes pidime väga lühidalt (kuni 1500 tm iga teema peale) esitama järgmist infot:

- ÕÜ sihtpiirkonna ning sellele avalduvate ülemineku mõjude iseloomustus;
- Ülemineku mõjud tööhõivele ning instrumendid nendega mõjudega toime tulla, sh nägemus tuleviku kasvuvaldkondadest, uutest sihtpiirkonnas pakutavatest hariduslikest võimalustest, jne;
- Ülemineku mõjud ÕÜ sihtpiirkonna elanikonnale tervikuna;
- Keskkonnaalaste mõjude vähendamisele suunatud tegevuste ülevaade;
- ÕÜ meetmestik ning kliimaeesmärkide saavutamisele suunatud ressursside lühiülevaade (sh RRF jm);
- Kaasamine ja partnerlus ÕÜ protsessis;
- Ülemineku puutumus inimõigustega.

PõKa ja ÜPP strateegiakava seosed kliima- ja energiapoliitikaga

Sandra Salom

Maaeluministerium

17.03.2023

Põllumajandus REKK eduaruandes

- 2019. a REKKis 22 põllumajanduse meetet
- Maaelu arengukava 2014-2020 meetmed: PM1-PM9
- Uuringutest tulenevad meetmed: PM10-PM22
- 31.12.2021 seisuga on välja makstud 180,5 mln eurot, millest 65,2 mln eurot oli Eesti kaasfinantseeritav osa.

PM1 Mahepõllumajandus

PM2 Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede ja selle alameetmed

PM3 Kliimat ja keskkonda säästvate põllumajandustavade toetus nn rohestamise toetus

PM4 Teadmussiire ja teavitus

PM5 Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused

PM6 Natura 2000 toetus põllumajandusmaale

PM7 Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas

mittepõllumajandusliku tegevuse suunas

PM8 Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks

PM9 Loomade heaolu

PM10 Turvasmuldadel põllumaa viimine püsirohumaaks

PM11 Bioenergia tootmine ja selle osakaalu suurendamine põllumajanduses

PM12 Sööda kvaliteedi parandamine piimalehmadel

PM13 Rohumaal karjatamise osakaalu kasv

PM14 Otsekülv

PM15 Talvine taimkate

PM16 Täppisväetamine

PM17 Mineraalväetiste asendamine orgaaniliste väetistega

PM18 Investeeringud kasvuhoonete ja köögiviljade laohoonete energiasäästu ja taastuvenergia kasutuselevõtuks

PM19 Happeliste muldade neutraliseerimine

PM20 Sönnikukäitluse parendamine

PM21 Auditid suuremates põllumajandusettevõtetes

PM22 Uuringud ja pilootprojektid

Põllumajandus REKK ajakohastamisel

- Ajakohastamisel saame arvestada
- Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (PõKa 2030) (heaks kiidetud aprillis 2021)
- Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 (kinnitatud 22.11.2022)

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030

VISIOON:

Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada!

ÜLDEESMÄRK:

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud, toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

ALAEESMÄRK

Tark ja kestlik põllumajandus, toidutootmine ja maaelu ning ohutu toit ja hoitud keskkond

ALAEESMÄRK

Kestlik kalandus, mis tagab kalandusvaldkonna konkurentsivõime ja kalavarude jätkusuutliku majandamise

Tegevussuunad

1. Põllumajanduskeskkond	2. Taimetervis, loomade tervis ja heaolu	3. Toiduohutus	4. Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses	5. Põllumajandus-saaduste tootmine, väärindamine ja turustamine	6. Maa- ja rannapiirkonna areng	7. Teadus ja innovatsioon ning teadus-siire	8. Kestlik kalandus
--------------------------	--	----------------	--	---	---------------------------------	---	---------------------

Horizontaalsed arendusteemad

Biomajandus, eksport, keskkond ja maapiirkonna terviklik areng,

samuti infoühiskond, võrdsed võimalused ja hea riigivalitsemine, sh: teadmispõhine kaasav poliitika- ja õigusloome, sihtrühmade teadlikkuse tõstmine, kvaliteetsete avalike teenuste osutamine, tõhus riskijuhtimine ning IT-haldus ja terviklikud järelevalvesüsteemid (sh strateegiliste riskide hindamine, toiduohutus, selge vastutus jm).

Ühine põllumajanduspoliitika 2023-2027

**Tõhustada arukat, vastupidavat
ja mitmekesist
põllumajandussektorit, mis
tagab toiduga kindlustatuse**

**Edendada keskkonnahoidu ja
kliimameetmeid ning panustada
liidu keskkonna- ja
kliimaeesmärkidesse**

**Parandada maapiirkondade
sotsiaal-majanduslikku olukorda**

TAGADA ÕIGLANE
SISSETULEK

SUURENDADA
KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA
SUUTLIKKUS
TOIDUAINETE
TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE
VASTASED
MEETMED

KESKKONNAKAITSE

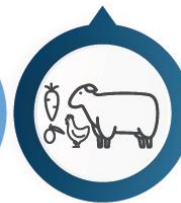
SÄILITADA
MAASTIKUD JA
BIOLOOGILINE
MITMEKESISUS

TOETADA
PÕLVKONDADE
VAHETUST

ELUJÕULISED
MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA
TERVISE KVALITEETI

Komisjoni ootused

- KHG heite vähendamine, sõnnikukäitluse ja väetiste käitlemise parendamine.
- Süsiniku sidumise suurendamine, nt läbi süsinikupõllunduse.
- Biomassiga seotud energiatõhususe meetmete edendamine ja rakendamine.
- Teabe kogumise süsteemide arendused ja seire.

Taastuvenergia

Kristo Kaasik ja Mairika Kõlvart

Energeetikaosakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

17.03.2023

REKK ajakohastamine – KOM ootused

Seada ambitsioonikamad eesmärgid (FF55, REPowerEU, RED3)

1. Oluliste strateegiate ja direktiivide üle võtmine (EL päikeseenergia strateegia, vesinikustrateegia, REPowerEU, RED3 jt.)
2. Peegeldada oluliste TE projektide ja nendega seotud taristu progressi ning planeerimist (PCI-d)
3. Kirjeldada, kuidas jõuab TE tehnoloogiate kasu tarbijateni (nt investeerimisstiimulid võrgule, kaitse hinnakõikumiste eest, riikidevaheline

Õiglane üleminek

1. Lihtsustatud TE kättesaadavus, kogukonnaenergeetika

Taastuvenergia kasutuselevõtt

1. Maagaasi asendamine biometaaniga ja vesinikuga (vajalik taristu, stiimulid, kujunemiskõverad)
2. Meetmete raamistik TE kasutuselevõtuks igas sektoris
3. TE kasutuselevõtu kiirendamine (REPowerEU)
4. Meetmed PPA-de ja GO-de kasutuselevõtu lihtsustamiseks

Teadusarendus ja innovatsioon

1. Tööstuse kaasamine TE tarneahelatesse
2. Puhtale energiale ülemineku tarvis oskuste arendamine

Kehtiv RED vs REDIII

Kehtiv RED

32%

RED3

40%

45%

REPowerEU

Üldeesmärk (art 3)

Transport (art 25-27)

Biomassi kasutus (art 29-31)

REPowerEU (art 15-16)

Täiustatud biokütused

Biomassi säästlikkuse
kriteeriumid

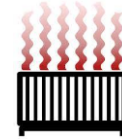
- Sihttase: 13-16% (KHG)
- RFNBO eesmärk?

- Kvaliteetse ümarpuidu mõiste
- Kaskaadprintsip
- No-go alad

- Kiirendatud loamenetlus
- Eelisarendusalad

Kuhu senine energiapoliitika meid toonud on?

Taastuenergia osakaal tarbimises **8. koht**
(2021. aastal **38% 4. koht EL-s**)

Taastuenergia soojuses **57,9%**
2. koht EL-s

Taastuenergia transpordis **12,2%**
5. koht EL-s

Taastuenergia elektris **29,2%**
15. koht EL-s

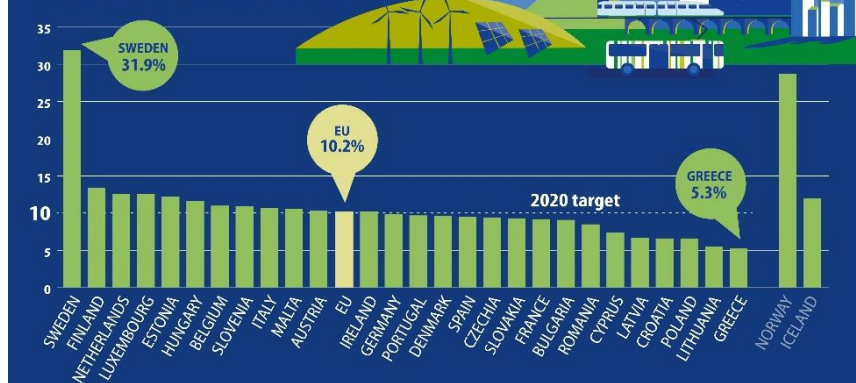
Renewable energy used for heating and cooling

(% of gross final energy consumption for heating and cooling, 2020)

Energy from renewable sources in transport

(% of gross final energy consumption, 2020)

Electricity from renewable sources

(% of total gross electricity consumption, 2020)

Renewable energy in 2020

% of gross final energy consumption

2020 target

Countries overachieving their targets
Countries meeting their targets
Countries under their targets

¹ Provisional data.
² Statistical data on solid biomass was revised. As a consequence of this revision, their share of renewables increased by more than 3 percentage points.

Eesti energeetika eesmärgid aastaks 2030

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

-
- **Taastuenergia osakaal energia lõpptarbimises 65%**
 - Taastuvelektri toodang lõpptarbimise suhtes **100%** (2021 – 29,3%)
 - Taastuenergia osakaal hoonete küttes 63% (2021 – 61,3%)
 - Taastuenergia osakaal transpordis 14% (2021 – 8,6%)
 - **Energiatõhususe suurendamine**
 - Energia lõpptarbimine tänasel tasemel (32 TWh)
 - **Varustuskindluse ja energiajulgeoleku tugevdamine**
 - Juhitavate võimsuste strateegilise reservi loomine

Muudatused loamenetluses - ühendluba

Praegune olukord:

- Merealal tuulepargi rajamiseks taotletakse pärast planeeringu kehtestamist **kolm luba**.
- *Hoonestusluba* – TTJA-lt.
- *Veeluba KeA-lt*.
- *Ehitusluba TTJA-lt*.
- Iga loa menetluses tuleb esitada täies mahus vastava loa taotlemisel nõutavad dokumendid ja viia läbi täismahus haldusmenetlus.
- **Iga menetluse lõpus väljastatav haldusakt on eraldi vaidlustatav.**

Muudatuse järgne olukord:

- Väheneb nii taotlejate kui menetlejate töö- ja halduskoormus, sest **kolme erineva haldusmenetluse asemel viiakse läbi üks**.
- Korduvatest toimingutest, näiteks eri haldusorganitele taotluste ja lisamaterjalide esitamine või mitmes etapis täiendava KMH nõudmise võimalus, saab muudatuste tulemusel loobuda.
- **Muudatuste tulemusel tehakse tegevusi paralleelselt** ja seostatuna, näiteks KMH raames hinnatakse ka mõju vee erikasutusele, esitatud andmeid kasutatakse mitmete seni eri menetlustes kirjeldatud asjaolude hindamiseks.
- **Kaasamine toimub senise kolme asemel ühes menetluses**. Seega on vajalik koondada tähelepanu vastuväidete esitamisele ühe kaasamise raames. Senise kolme haldusakti asemel saab vaidlustada ühte, mahukat haldusakti.

Muudatused loamenetluses - ühendluba

- Mereala tuulepargi hoonestusluba annab **õiguse alustada elektrituulikute ehitamisega** ja seejärel liikuda kasutusloa taotlemise menetlusse.
- Hoonestusluba antakse **kuni 50 aastaks**.
- Mereala on riigi piiratud ressurss, millele hoonestusluba antakse selleks, et **sellel alal toimuks taastuenergia tootmine**.
- Seetõttu tunnistatakse hoonestusluba kehtetuks, kui hoonestusloa omaja **ei ole viie aasta jooksul hoonestusloa saamisest saanud tuulepargile kasutusluba**.

Energiatõhusus

Ketli Lindus ja Lauri Suu

Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium

17.03.2023

ENERGIATÕHUSUS REKK 2030 EDUARUANDES

Energiatõhususe suurendamiseks ja energia säästmiseks on vajalikud tegevused:

- *Muuta energia tarbimist efektiivsemaks; tagada energiatõhusus energia tootmisel, ülekandel ja tarbimisel; vähendada lõpptarbijale müüdavat energia kogust; riigi ja kohaliku tasandi eelarvete ressursi efektiivsem kasutamine; parandada eluruumide kvaliteeti.*
- *Primaarenergia tarbimise vähendamine 14%-ni (võrreldes viimaste aastate tiputarbimisega, 2013 – 69,4 TWh), see tähendab 60 TWh aastaks 2030: ajavahemikul 2020-2030 on Eesti võimeline vähendama primaarenergia tarbimist selliste sammude abil nagu põlevkivitööstuse moderniseerimine ([Annex IV](#)).*
- *Eesti on seadnud eesmärgiks hoida energia lõpptarbimine (32 TWh) samal tasemel, toetades 2030. aastaks kavandatud energiasäästumeetmeid ja vähendades primaarenergia tarbimist kuni 14% ([Annex IV](#)).*

Energiatõhususe valdkond hõlmab:

- *riikliku energiasäästukohustuse täitmist energia säästmist edendavate meetmete kaudu, energiasäästukohustuse täitmise hindamist ning aruandluse esitamist riikliku energia- ja kliimakava eduaruande raames. → [Annex XI – EED Article 7 \(Energy savings achieved through Art. 7 of Directive 2012/27/EU in year X-2\)](#)*
- *avaliku sektori kui ka eraomanduses olevate hoonete rekonstrueerimise ergutamist (tagatud on tõhusam energiakasutus ja parem sisekliima) ja ettevõtetes energiakasutuse tõhustamist. → [Annex XII – EED Article 5 \(Total renovated building floor area of heated and/or cooled buildings owned and occupied by the MS' central government X-3, X-2 + the amount of energy savings in eligible buildings owned and occupied by their central government\)](#)*
- *valdkonnas on olulisel kohal ka tarbijate teadlikkuse tõstmine nende seadmete, sõidukite ja hoonete energiatarbimise kohta.*

ENERGIAOSTUVÕIMETUS/ENERGIAVAESUS

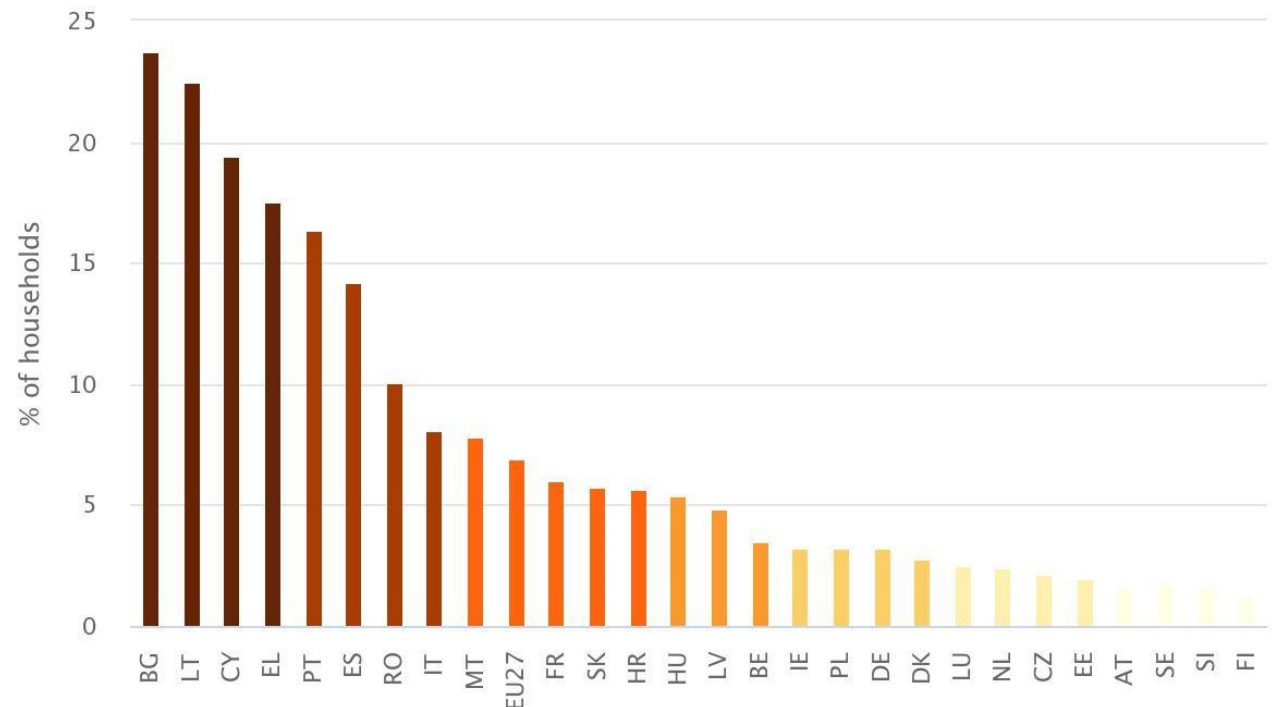
Energiaostuvõimetus isikuks on sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses üksi elav isik või perekond, kes on viimase kuue kuu jooksul saanud vähemalt ühel korral toimetulekutoetust ning kelle eelmise kuu sissetulek pereliikme kohta ei ületa töötasu alammäära (EnKS § 2 p 7²).

REKK eduaruanne:

- **Annex XVIII** – SoM Heaolu arengukava 2023-2030 järgi riiklik eesmärk aastaks 2030 absoluutvaesuse vähendamine $\leq 2,2\%$ (2020 – 2,2%), suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määra vähendamine 21%-le (2021 – 22,2%).
- **Annex XIX** – Kvantitatiivsed andmed energiavaesuses elavate leibkondade arvu kohta; SoM andmete järgi on toimetulekutoetuse saajaid 2021 – 9806 leibkonda vs 2020 – 10501 leibkonda.

Inability to keep home adequately warm 2021

No disaggregation – Country average

Allikas: European Commission Energy Poverty Advisory Hub, https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty/national-indicators_en

ENERGIATÕHUSUS REKK 2030 AJAKOHASTAMISE KAVANDIS

Eesmärk:

- *Primaarenergia tarbimise vähendamine 14%-ni (võrreldes viimaste aastate tiputarbimisega; 2013 – 69,4 TWh), see tähendab 60 TWh aastaks 2030.*
- *Eesti on seadnud eesmärgiks hoida energia lõpptarbimine (32 TWh) samal tasemel, toetades 2030. aastaks kavandatud energiasäästumeetmeid.*
- *Uuendatud EED valguses tuleb 2021-2030 perioodil energia lõpptarbimise hoidmiseks igal aastal saavutada kindel määr energiasäästu (kuni 2023 – 0,8%; 2024-2025 – 1,3%; 2026-2027 – 1,5%; 2028-2030 – 1,9%) aastate 2017-2019 keskmisest energia lõpptarbimisest. Kumulatiivse säästukohustuse maht 2021-2030 perioodil on 21 279 GWh (võrdluseks kehtiva EEDiga on see 14 767 GWh).*
- *Euroopa Liidu uus energia lõpptarbimise vähendamise üldeesmärk aastaks 2030 on 11,7%.*

Meetmed:

- *REKK kavandis olevad meetmed peame veel kriitilise pilguga üle vaatama. Hetkel on käimas **energiatõhususe TSI uuring** Euroopa Komisjoni DG REFORM tellimusel.*

Energiatõhususe valdkond hõlmab ajakohastamise kavandis veel järgmisi teemasid:

- *avaliku sektori kui ka eraomanduses olevate hoonete rekonstrueerimine; energიაostuvõimeetus; energiatõhusate riigihangete edendamine; energიაauditid.*

ELUHOONETE ENERGIATÕHUSUS

*Elamute rekonstrueerimise toetused 2020 - 2021
Ca 500 (korterelamuid ca 100, 300 000 m²)*

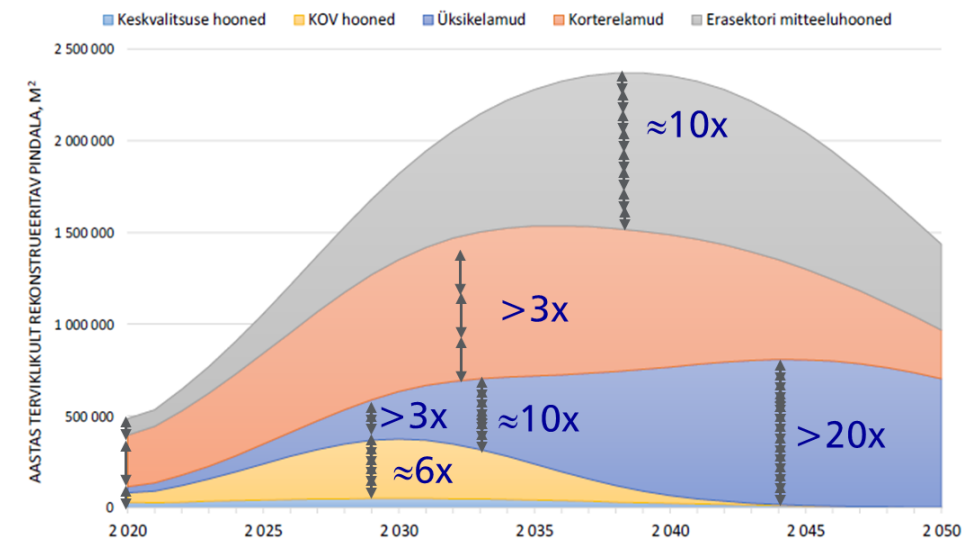
Ca 7 %-l hoonetest on olemas energiamärgised – puudub suuresti ülevaade, mis toimub

2023-2024 EHRi dünaamiliste märgiste arendus – soojusvõrkude ja elektri andmete pealt automaatselt genereeritav. Muude hoonete osas järk-järguline analüütiline lähenemine (eelkõige eramud). Eesmärk saada võimalikult terviklik pilt hoonete tarbimisest (sisendid meetmetesse, aruandlusesse, seiresse)

EPBD - renoveerimise kava (Rekonstrueerimise strateegia -> kava), lävendid ja tähtaeg

Triloogide tulemus tõenäoliselt hilissuve/varasügisel

LIFE IP BuildEST – Teadusarendusprogramm 7 a, 18 partnerit, eesmärk REKSi võimendamine

Joonis 1. Kumulatiivne aastane rekonstrueerimise vajadus.

REKK 2030 eduaruande ja ajakohastamise kavandi kaasamise seminar:

*ENERGIA SISETURG
ja
ENERGIAJULGEOLEK*

Tauno Hilimon ja Kristjan Kaldmaa

Energeetikaosakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

17.03.2023

Energialiidu strateegia üheks tugisambaks on integreeritud energia siseturg (elektri- ja gaasiturg).

Euroopa Komisjon tegi hiljuti ettepaneku teha elektrituru disaini muudatused, mille eesmärk on:

Elektrivõrkude omavahelise ühendatusse tase peab olema vähemalt 15%. Loetakse täidetuks, kui on saavutatud järgmised indikaatorid:

- Hindade erinevus päev-ette turul pakkumispiirkondade vahel on alla soovitusliku künnise 2 €/MWh:
 - **Elektri börsihinna keskmine erinevus Eesti-Soome piiril 2021: 14.39 €/MWh ja Eesti-Läti piiril 2021: 2.05 €/MWh**
- Riikidevaheliste ülekandevõimsuste suhe installeeritud tootmisvõimsusesse on suurem kui 30 % → **Eestis 105% 2021. aastal**
- Riikidevaheliste ülekandevõimsuste suhe installeeritud taastuvenergia tootmisvõimsusesse on suurem kui 30 % → **Eestis 2021. aastal 450%**

Lisaks mõõdetakse riikidevaheliste ülekandevõimsuste suhe tipukoormusesse on suurem kui 30% → **Eestis 2021. aastal 157%**

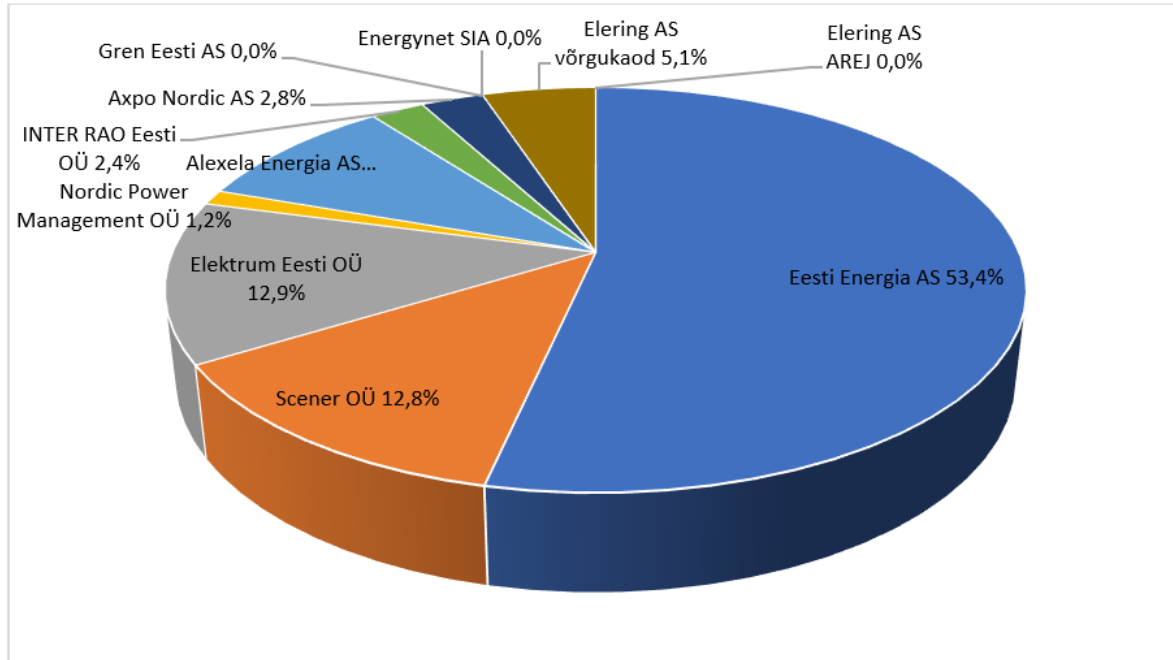
Põhilised elektri- ja gaasi ülekande taristu projektid:

- Balticconnector – valmis
- Balti riikide elektrivõrkude integreerimine ja sünkroniseerimine Euroopa võrkudega - 2025
- Plaanis on lisaks EstLink 3 ja Eesti-Läti neljas ühendus (nõ Eesti lõunasuunaline merevõrk)

Tarbijate võimestamine:

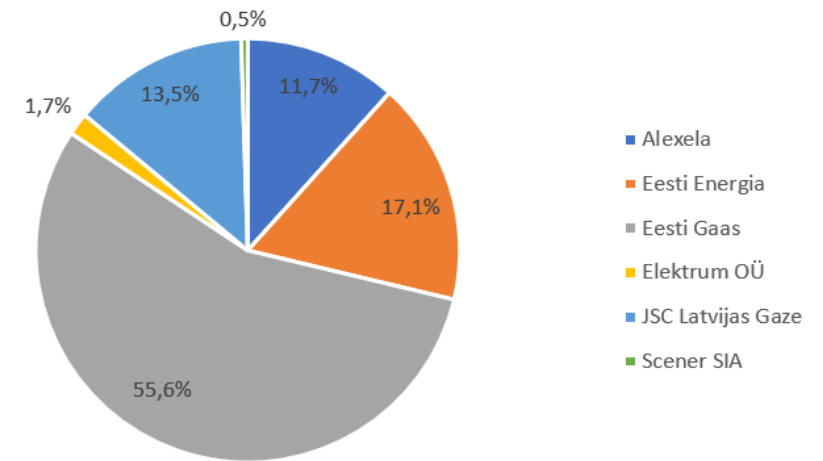
- 100% kauglugemisel arvestid alates 2017
- Elektripakettide valiku rohkus

Energia siseturg REKK eduaruandes

Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tarbimise lõikes 2021. aastal

Allikas: Aruanne elektri- ja gaasitutust Eestis 2021, Konkurentsiamet

Joonis 16. Bilansihaldurite osakaal (%) 2021. aastal (Elering AS ja Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Allikas: Aruanne elektri- ja gaasitutust Eestis 2021, Konkurentsiamet

Võimalikud täiendavad mõõdikud ja tegevused

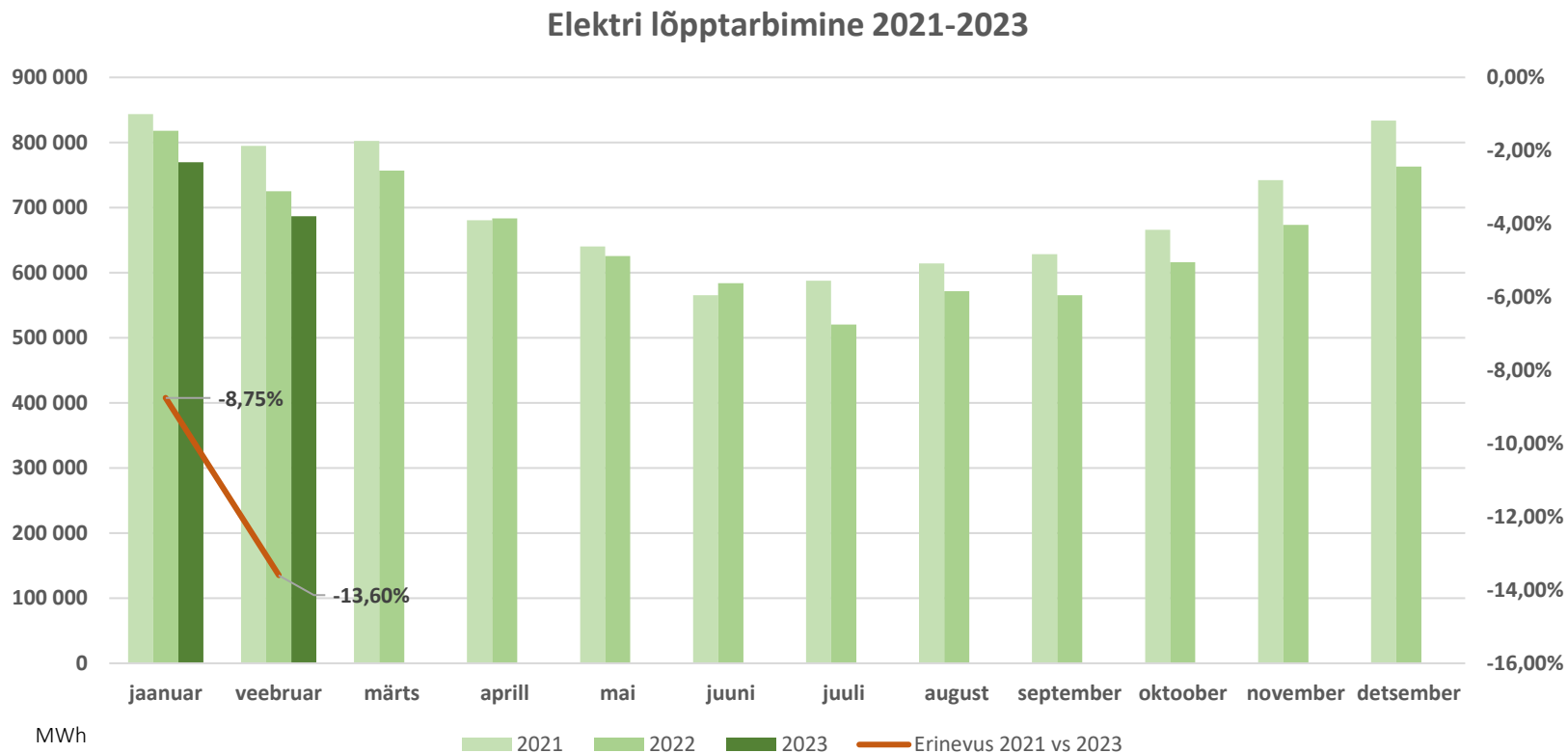
- Desünkroniseerimine 2025
- Sagedusturud alates 2025
- Tarbimise juhtimise ja salvestuse turule tuleku soodustamine
- Ülekande- ja jaotusvõrgu taristu arendamine
- Liigume üha tõhusama turgude integreerituse suunas (Balti ja Soome) vaatega eeskätt jaeturgude osaks (elekter ja gaas)
- Energeetika digitaliseerimine (15 minutilisele arvestusele üleminek alates 2031)

Energia siseturg REKK uuendamisel

Kriisimeetmed:

- Universaalteenus
- Energiahindade leevendusmeetmed (elekter, gaas, kaugküte)
- Teavituskampaania (energiasääst, tiputundide sääst)

Julgeolekupoliitika alused 2023:

- Eesti eesmärk on saavutada ja säilitada täielik **energiasõltumatus** Venemaa Föderatsioonist ning muuta oma energiaportfell mitmekesisemaks.
- Elektri varustuskindluse riskide vähendamiseks kindlustatakse **piisavas ulatuses** juhitavaid võimsusi.
- Eesti tugevdab koos Läti ja Leeduga oma elektrisüsteeme, protsessi lõpuleviimisel saavad Balti riigid end lahti ühendada Venemaa Föderatsiooni ja Valgevene süsteemidest, et **ühineda Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga**.
- Julgeolekupoliitika aluste kohaselt peab Eesti majandusmudel olema jätkusuutlik, konkurentsivõimeline ja **tulevikukindel**. Selleks suurendatakse taastuvenergia osakaalu energiabilansis ja viiakse Eestis ellu strateegiliselt juhitud rohepöörde. Eesti eesmärk on toota 2030. aastal sama palju taastuvelektrit, kui on aastase tarbimise kogumaht.

Siseturvalisuse arengukava 2020-2030:

- Ei käsitle otseselt energiajulgeolekut, kuid seal tuuakse esile julgeolekuohtude muutuvat olemust hübriidohtude näitel, mis võivad mõjutada ka Eesti energiajulgeolekut. Siseturvalisuse arengukava kohaselt tuleb ka edaspidi arvestada sisejulgeoleku vajadustega (sh hübriidohtudega) eri poliitvaldkondade arendamisel.

Energiajulgeoleku raames käsitleb REKK 2030 mitmeid erinevaid näitajaid, mida võib jaotada põhiliselt kolme valdkonna vaates:

- Võrkude piisavus (rikkeliste katkestuste kestus JV; saamata jäänud energia PV-s; gaasis N-1)
- Energiasüsteemide piisavus (Taastuvenergia osakaal lõpptarbimises, kodumaise elektri osakaal avatud turul, varustuskindluse normi täitmine nii elektris kui gaasis, kohalike elektritootmisvõimsuste N-1-1)
- Turu kontsentreeritus gaasis (gaasis suurima müüja osakaal, gaasituru kontsentreeritus HHI)

Energiajulgeolek ja REKK 2030 eesmärgid

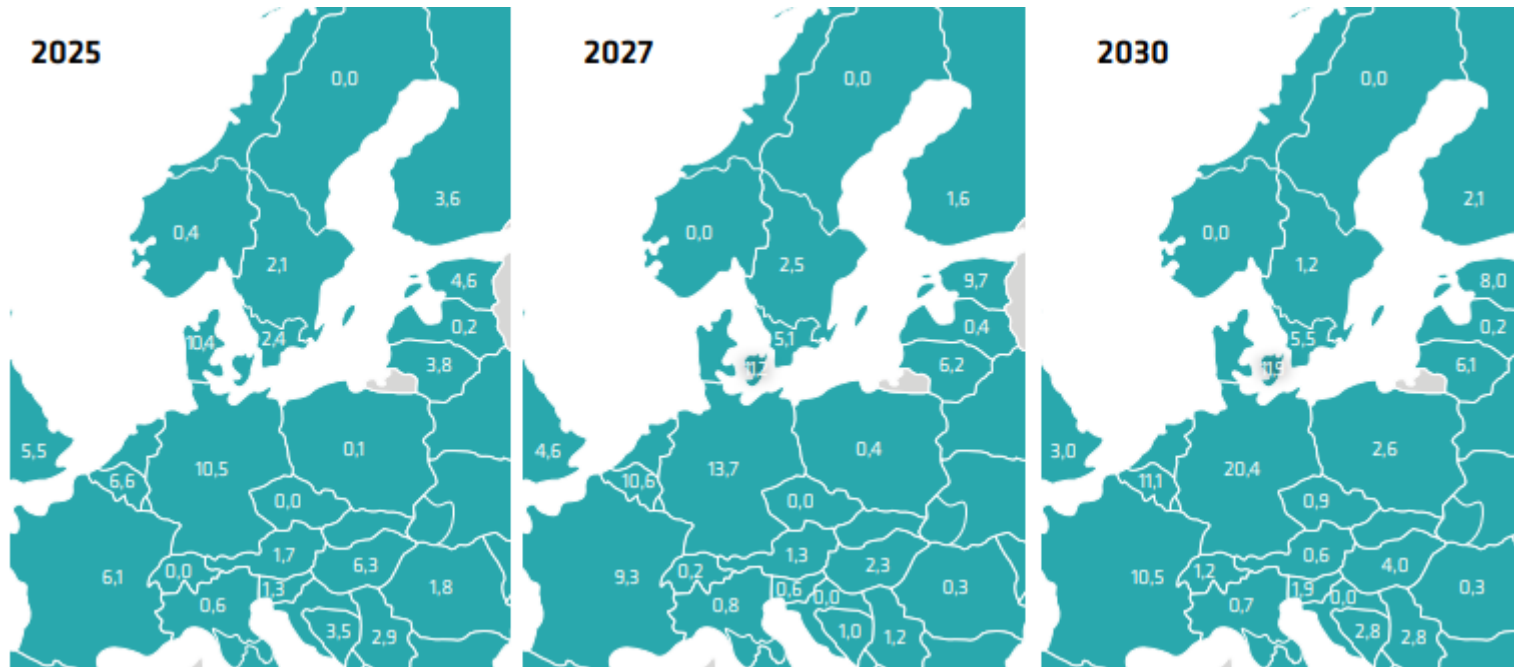

EESMÄRK	2020	2021	2022	REKK (2030)
Jaotusvõrgus plaanivälise ehk rikkelse katkestuste keskmine kogukestus minutites tarbimiskoha kohta aastas	157,9 min	158,092 min	-	≤90 min
Andmata jäänud energia kogus ülekandevõrgus, MWh	10,55 MWh	13,84 MWh	49,66 MWh	≤ 50
Varustuskindluse normi täitmine (LOLE< 9 tundi ja EENS< 4,5GWh)	-	-	-	Täidetud
Elektrisüsteemis N-1-1 täitmine	-	-	-	Täidetud
Gaasisüsteemis N-1 täitmine	132,0%	106,7%	-	≥100%

Elekter ja varustuskindlus

- Elektrisüsteemis N-1-1 kriteeriumi täitmine (Elektrisüsteemi toimimise võrgueeskiri).
- Baltikumi desünkroniseerimine Venemaast 2025. aastal
- Varustuskindluse normi täitmine (LOLE < 9 tundi ja EENS < 4,5GWh)
 - 2027. aastal võidakse ületada varustuskindluse normi (9,7 tundi > 9 tundi)
 - **Reservvõimsuse mehhanismi loomine** - strateegilise reservi loomine varustuskindluse tagamiseks

Pikaajalise süsteemi võimekuse analüüsi keskmised piirangutundide arvud Euroopas.

Allikas: [Elering 2022 Varustuskindluse aruanne](#)

Gaas ja varustuskindlus

- Gaasi varustuskindluse normi täitmine (Infrastruktuurinormi (N-1) täitmine (gaas)) (EL) 2017/1938.
- 2020. aasta N-1 tase **132,0%**. 2021 tase **106,7%**.

$$N - 1 = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max}} \times 100 \%, \quad N - 1 \geq 100\%$$

- **Eesti gaasitarbimine on vähenenud 2021 vs 2022 26% (5,08 vs 3,77 TWh), detsember 2021 vs 2022 lausa 40%.** Vähenemine on saavutatud läbi energiasäästu ja alternatiivsete kütuste kasutuselevõtu, näiteks põlevkiviõli kaugküttes, soojuspumbad.
- Liikmesriikidele, mille territooriumil ei ole vajalikke gaasihoidlaid, on pandud kohustus hoiustada vähemalt 15 protsenti oma aastasest gaasitarbimisest teistes liikmesriikides asuvates terminalides.
- Eesti Varude Keskus on saavutanud 1 TWh gaasivaru eesmärgi, mida hoitakse Inčukalnsi gaasihoidlas. Seal hoitav gaasikogus vastab ligikaudu 20 protsendile Eesti aasta keskmisest gaasitarbimisest.

Gaasi päritolu ja vastuvõtuvõimekus

- 2022 toimus täielik üleminek LNG gaasile, **tarned Venemaaga lõppenud 2022 aprillis ja keelustatud alates 2023 1. jaanuar.**
- **Regioonis piisav LNG vastuvõtuvõimekus.** Olemasolev Klaipeda (LT), lisandunud Inkoo (FI).
- Eesti poolele loodud LNG ujuvterminali vastuvõtuvõimekus, mida saab kasutada juhul kui Inkoos midagi juhtub või kui on soovi tuua regiooni täiendav ujuvterminal.
- **Vastuvõtuvõimekuse kasv panustab otseselt gaasi varustuskindluse tagamisse, juhul kui gaasivarustatusega peaks Eestis probleeme tekkima.**

Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

Karel Lember

Strateegilise planeerimise osakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

17.03.2023

KLIIMANEUTRAALSUSEGA SEOTUD UURINGUD

- Eesti üleminek süsinikneutraalsele soojus- ning jahutusmajandusele aastaks 2050
- Analüüs ja ettepanekud energia salvestuse turu käivitamise kohta
- Hiiu mereala ruumiline ja juriidiline analüüs (tellitud koos Rahandusministeeriumiga)
- Maardlatele ja maavarade perspektiiv- ning levialadele tuuleparkide rajamise analüüs (eraldi tööd Kirde- ja Kesk-Eesti ning Lääne-Eesti piirkond)
- Tuuleparkide meelsusuuring (2021)
- Elanike, ettevõtjate ja omavalitsuste energiatõhususe meelsusuuring
- Preliminary evaluation of the Estonian geoenery potential and overview of available technologies, expert opinion for using those technologies in the Estonian (2021)

Euroopa Komisjoni rahastusega (Technical Support Instrument) uuringud:

- Gas decarbonisation pathways for Estonia (Pan-Baltic, Finland, käimasolev uuring)
- Possibilities for transitioning to a climate neutral electricity production in Estonia
- Support to the renovation wave - energy efficiency pathways and energy saving obligation in Estonia (käimasolev uuring)
- Kohalike omavalitsuste töötubade programm „Kliimamuutus ja energijahtimine kohalikus omavalitsuses“ 2022. aastal

ENERGEETIKA FOOKUSVALDKONNAS ON MITMEID MEETMEID TA MAHTUDE KASVATAMISEKS

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTERIUM

Ettevõtluse ja innovatsiooni Sihtasutus

- Rakendusuuringute programm (RUP)
- Arendus- ja innovatsiooniosak
- Tootarenduse toetus
- Ettevõtete arenguprogramm
- Innovatsiooni edendavate hangete toetamine
- Ettevõtete TAI teadlikkuse ja võimekuse tõstmine

Eesti Teadusagentuur

- Temaatilised TA programmid
- Tippkeskuste ja teadustaristu teenuste meede
- Riigi TA võimekuse meede (RITA+)
- Institutsionaalse teadmussiirde võimekuse meede (ASTRA+)
- Sektoritevaheline mobiilsus, sh teadmussiirde doktorantuur (SekMo)
- TA rahvusvahelise teaduskoostöö ja teadlasmobiilsuse meede (Mobilitas++)

REKK 2030 EDUARUANDE LISA VII

Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

- Nutikate ja kestlike energialahenduste teekaart suunab ettevõtjaid ja teadusasutusi koostööle on aluseks toetusmäärustele, aitab täita SET-PLAN prioriteete [Strategic Energy Technology Plan \(europa.eu\)](https://europa.eu)
- **Energiaettevõtete teadusarenduskulutused olid 1 768 900 eurot aastal 2021.**
- **2021. aastal toimus esimene rohevesiniku pilootprojektide taotlusvoor 5 mln eurole.** 2023.aastal toimub järgmine 50 mln euro toetusmahuga
- **2022. aastal toimus taastuvenergia soojuses ja elektris salvestamise pilootprojektide taotlusvoor,** taotlused on hindamisel.
- **2015-2020 toimus ressursi- ja energiatõhususe meede ettevõtetele,** kus osales 138 ettevõtet ja viidi läbi 172 auditit. Meetme tulemusel suurenes ressursitootlikkus 2012=0,44 €/kg and in 2019=0,54 €/kg
- **Energiamahukus SKP-st oli 223.89 KGOE/tuhat eurot aastal 2021 (EL keskmine 117.04).**
- **Kaupade ja teenuste eksport aastal 2035 on 43 mlrd eurot, 2020=19 mlrd eurot, 2021=24 mlrd eurot.** (TAIE)
- **Tööjõutootlikkus 86,6% EL keskmisest aastal 2021, eesmärgid 2022=80% ja 2035=110% (TAIE)**

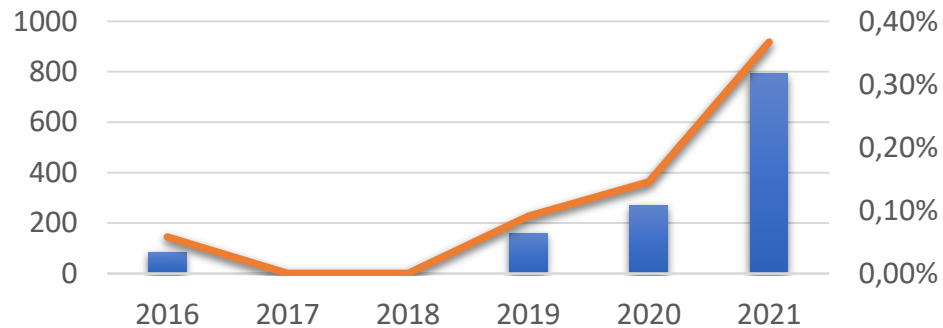
EESTI KONKURENTSIVÕIME I

Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTERIUM

Kulutused TA-le energeetikas

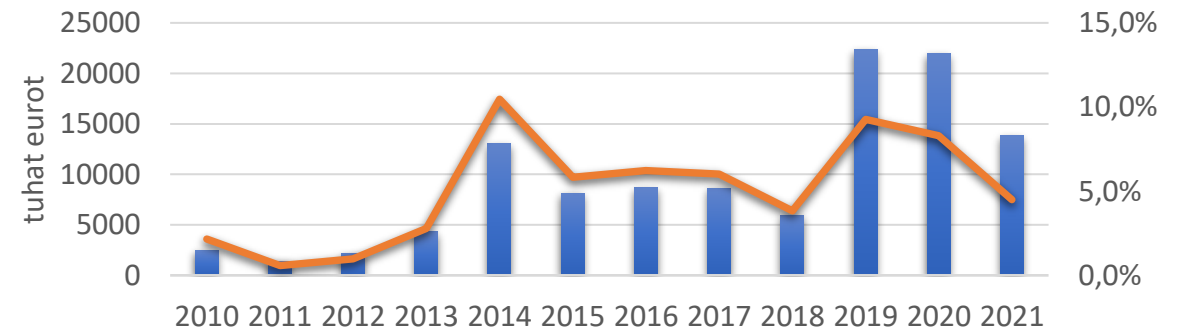
■ 5 Energia (tootmine, jaotamine, ratsionaalne kasutamine)

— Osakaal kogu TA-s (parem telg)

Energeetikasektori TA kulude osakaal on viimastel aastatel langenud

Sotsiaalmajandusliku eesmärgi järgi energeetikat puudutava TA osakaal kasvab, aga absoluutmaht on tagasihoidlik

Energeetikasektori ettevõtete TA kulud

■ Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus

— Osakaal kogu ettevõtete TA-s (parem telg)

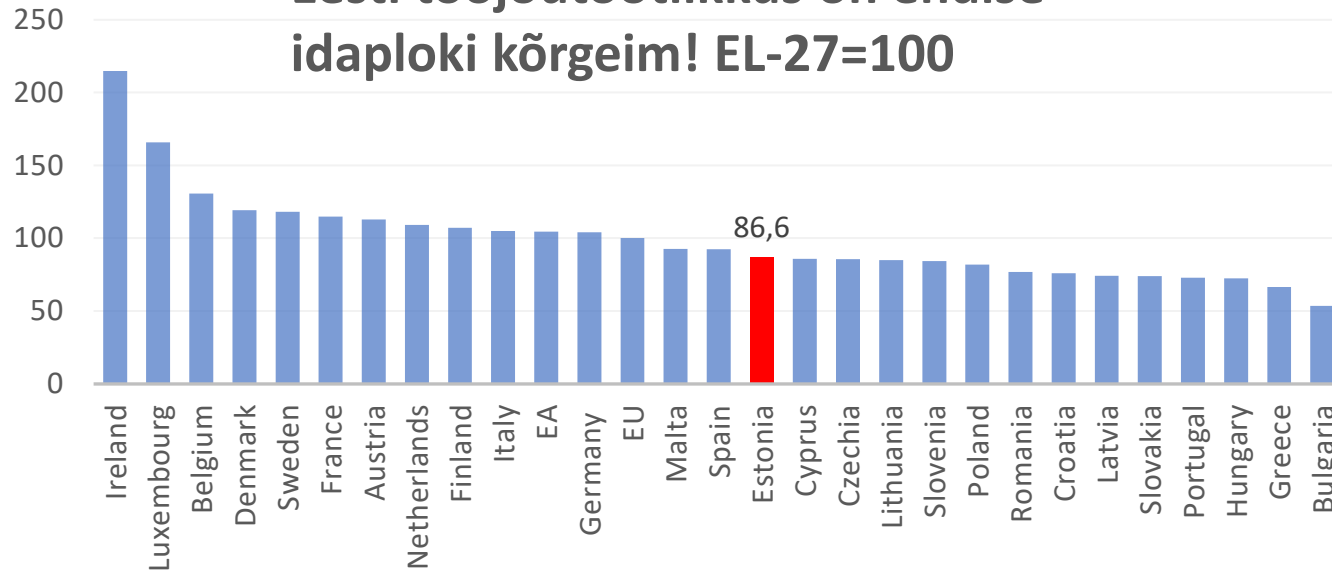
EESTI KONKURENTSIVÕIME II

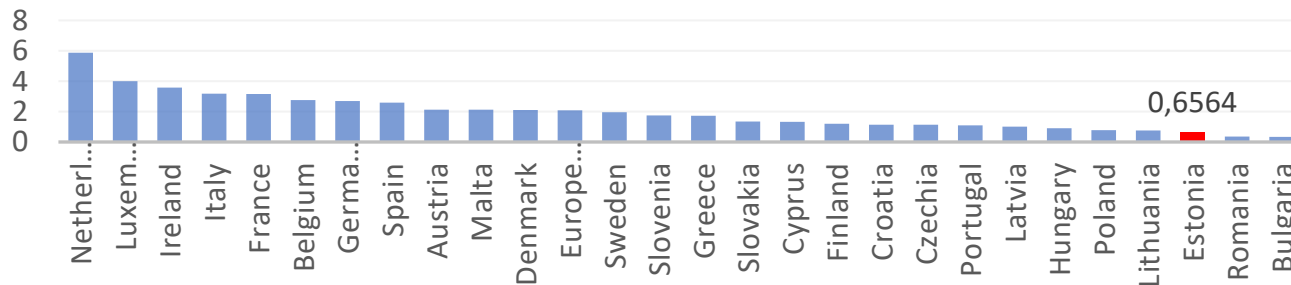
MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTERIUM

Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

Eesti tööjõutootlikkus on endise idaploki kõrgeim! EL-27=100

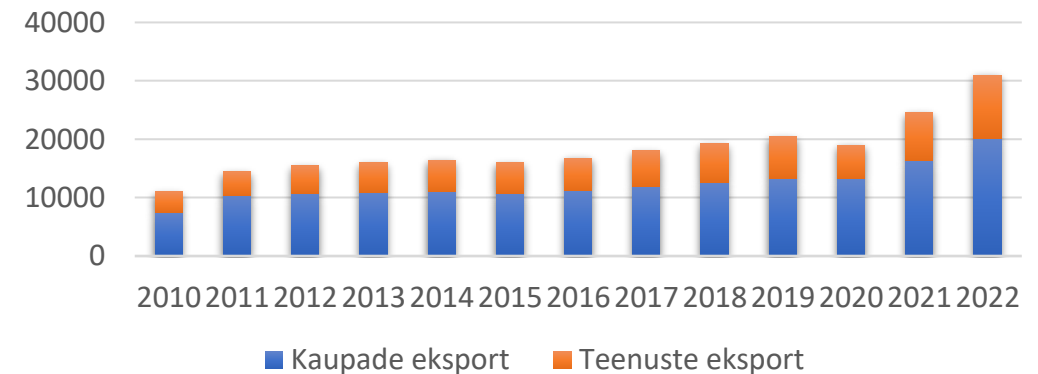
Ressursitootlikkus on Eestis üks madalaimaid EL-is, € per KG

IMD hinnangul on Eesti maailmas konkurentsivõimelt 22 riik, 63 riigi arvestuses

Kaupade ja teenuste eksport on 2 aastaga kasvanud 50% , tuhat €

Vesiniku teekaart

Karlis Goldstein

karlis.goldstein@mkm.ee

Majandusarengu osakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium

17.03.2023

Olulisemad EK ootused vesinikule

Rohelise vesiniku kasvav roll spetsiifiliste valdkondade (tööstuse ja transpordi) dekarboniseerimises (*RED*)

Turvalise EL energiaportfelli küsimus (*RePower EU kava*)

Turu loomine (EL ühishankeplatvorm)

Raporteerida:

- Loodud taristu
- Toetatavad meetmed

Maastik EL

H2 poliitilised **eestvedajad** (turud, kaubandus, import): **NL/DE**

Aktiivseimad **tootjad** ja **eksportijad** EL-s: Põhjamere äärsed riigid ja ES.
Ka FR tuumaenergiast.

Suurimad **tarbijad** ja **taastuvenergiast** tootjad: **DE/ES**

Valdav osa kliimaneutraalsest vesinikust – aur-reformimisega +**CCS/U**;
suurimad tootjad **NL/UK**; IEA).

EL särab **elektrolüüsis**, eriti tööstustarbimises (nt enam kui 95%
roheterasest tuleb 2030a.-l ELst).

Vesiniku hind

2022				
Tehnoloogia	Fossiilne	CCS/U	Roheline maailmas	Roheline Eestis (teoreetiline)
1 kg H2 hind	1 €	5-8 €	4-8 €	4,5-5,5 €
2030				
1 kg H2 hind	/	/	1,2-4,1 €	3,4-4,2 €

VÕIMALUSED

- Elektrivõrku mitte mahtuvat taastuvelektrit võib kasutada vesiniku tootmiseks
- Eesti väiksus võimaldab katseprojekte kiirelt rakendada
- Vesinikutehnoloogiate ja vesinikutoodete eksport

OHUD

- Taastuenergia (avamere tuuleparkide) võimsused lisanduvad aeglaselt
- Vesinikutehnoloogiad jäävad kalliks ja kättesaamatuks
- Vesinikutehnoloogia energiaefektiivsus ja kulutõhusus on madalad
- Teistes riikides on vesinikusektori arenguks sobivamad tingimused

PILOTEERIMINE 2021 – 2030

2021

2023
TEEKAART

2026
VAHEHINDAMINE

2029
VAHEHINDAMINE

2030

Tootmine

Arendatakse elektrolüüsereid ja kütuseelemente
Esimesed elektrolüüsereid kasutavad taastuvelektrit (päike, tuul)
Teadus-, arendus- ja innovatsioonivõimekuse kasvamine

Jaotus ja ladestamine

Vesiniku ladustamine kõrgsurvepaakides ja esimeste tanklate rajamine

Tarbimine

Piloodid transpordi- ja tööstussektoris
Potentsiaalihinnaangud vesiniku kasutamiseks energeetikas ja hoonetes
Rahvusvahelise koostöö arendamine

Vesinikuga seotud tegevused ENMAK 2035, KPP 2050, TAIE jt arengudokumentidesse.
Tuuleparkide võimsus kasvab ligikaudu 4 korda 1 GW-ni aastaks 2030.
Täiendatakse riiklikku raamistikku ja standardeid.
Hinnatakse vajadust rohelist vesinikku toetava maksu- ja aktsiisipoliitika järele.
Üldsuse ja tarbijate teadlikkuse tõstmine.

SKALEERIMINE 2031 – 2035

Hinnatakse piloteerimise etapis algatatud tegevusi ja nende jätkamist.
Kui tehnoloogia demonstreerib võimet viia elutsükli süsinikuheide nullini (transpordis, tööstuses või energiasalvestuses) ja muutuda järgneva 5 aasta jooksul sõltumatuks toetustest, kaalutakse pilootide skaleerimist.
Võivad käivituda uued vesiniku katseprojektid, näiteks sünteetiliste kütuste tootmise alal.

LAIENDAMINE 2036 – 2050

Kui tuuleparkide kiire areng jätkub ja elektrolüüsereite maksumus väheneb, siis võib Eestis toodetud vesinik muutuda mõningates rakendustes kulutõhusaks.

Eesti vesiniku teekaart (03.03.2023)

Prioriteedid:

- tehnoloogiate arendamine
- tarneahelad,
- suurtarbijate ja taastuenergia tootjate kokkuviiimine

Kohaliku roheline vesiniku väärtusahela kujunemisel on kõige olulisem piisavas mahus toodetava odava taastuvelektri olemasolu.

Meetmed:

- **väärtusahelate** loomine (perspektiiviga 2026) – ca 54 mEUR
- **tehnoloogiate** arendamine (perspektiiviga ca 2027) – ca 64 mEUR
- **rakendusuringute** keskuse loomine (AS Metrosert juurde)

Tulekul:

- 3-5 **tanklat** à 2t/p (TEN-T põhivõrk; hiljemalt 2030ks) => enam kui 2000t H₂/a

Mõjud

Irje Möldre

Energeetikaosakond

Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium

17.03.2023

MEETMETE MÕJUD REKK 2030 PTK 5.1 JA 5.2

Kavandatud poliitikate ja meetmete mõju:

- **energiasüsteemile ning kasvuhoonegaaside heitele** ja nende neeldajatele
- **välisõhusaasteainete heitele** sektorite kaupa
- Erinevate poliitikate koostoime
- Kavandatavate poliitikasuundade ja meetmete **makromajanduslik mõju**
- **mõju tervisele, keskkonnale, tööhõivele ja haridusele, oskustele ning sotsiaalmõju**

Sisendid:

- Arengukavade keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanded
- Kasvuhoonegaaside prognoos
- Õhusaasteainete vähendamise programm 2020-2030, sektorite prognoosid
- Modelleerimised, uuringud ja analüüsid, mh [Tehtud uuringud | Energiatalgud](#)

REKK 2030 eduaruandes esitati:

- Annex VII Research, Innovation and Competitiveness – **konkurentsivõime näitajad** tööjõutootlikkus (2021=86,6%, 2035=110% TAIE), kaupade ja teenuste eksport (2021=24 mlrd eurot, 2035=43 mlrd eurot TAIE)
- Annex XIV Air quality – **välisõhusaasteainete prognoosid** NO_x, SO₂, NMVOC, PM_{2,5}, NH₃

Euroopa Komisjoni ootused poliitikate, meetmete ja meetmegruppide mõju hindamisele:

- Riiklikud ja regionaalsed makromajanduslikud mõjud
- Mõjud tervisele, keskkonnale, konkurentsivõimele, tööhõivele, oskustele, ühiskonnale
- Mõju õhukvaliteedile ja -heidetele
- **Mõju energiaostuvõimetusele**
- **Pudelikaelad**, eriti energiavarustuses, veevarustuses ja ressursides, tööhõives, pädevuses
- **Energiapöörde positiivsed mõjud**
- Seosed dekarboniseerimise ja heidete vähenemise, vee, energia ja kliimaga
- **Ekstreemsete kliimasündmuste mõjud** elektrisüsteemile ja –jaamadele, madalveeseisude mõju energiakriisile mõjutamas hüdroenergiat ja tuumajaamu ning siseveeliiklust (põuad, üleujutused, veepuudus ja veeökosüsteemid), seoses energiajulgeolekuga
- **Mõju elurikkusele** (looduse taastamine ja looduslähedased lahendused suurendamaks süsiniku sidumist, bioenergia mõju metsa degradeerumisele)

Juhend: Liikmesriikide poliitikameetmete jaotusliku mõju parem hindamine [C_2022_8263_Guidance to MS NECP_2.pdf \(europa.eu\)](#)

Investeeringivajadused ja toetused

Mari Lahtmets

Fiskaalpoliitika osakond Euroopa Liidu poliitika talitus

Rahandusministeerium

17.03.2023

Energia- ja kliimapoliitika eesmärkide ja sihtide suunas liikumisel, selleks tegevuste kavandamisel ja elluviimisel osalevad kõik sektorid:

- erasektor
- avalik sektor
- mittetulundussektor / vabakond

Nende eesmärkide-sihtidega seotud tegevuste elluviijad osalevad ka sellega seotud kulu katmisel – s t osaleme me kõik (sh elanikena, MTÜ-de liikmetena, koduomanikena (sh korteriühistute liikmetena), tarbijatena, ettevõtjatena)

Avaliku sektori poolse kaasrahastamise kavandamisest: mõned lähtekohad

- **Avaliku sektori panus ja tegevus saab üksnes toetada, kindlasti mitte asendada teiste sektorite tegevust ja panust**
- **Seotud eelarveperioodidega ja eelarvete koostamise aluseks olevate protsesside-kriteeriumidega** (asjakohase õigusraamistiku alusel)
 - 2021+ Eesti kavandatavate EL fondide kasutuse alusdokumendid praeguseks jõustunud: meetmeid-tegevusi saab toetada neis sätestatu alusel
 - EL kesksete fondide kasutus üldjuhul taotlusvoorude alusel
 - >> nõ vaba (kavandamata kasutusega) avaliku sektori raha lähiaastaiks peaaegu ei ole
- **Ei tea ühtki avaliku sektori poolset rahastamisallikat** (sh rahvusvahelisi organisatsioone või riike), kus oleks piisavalt vahendeid kõigi oluliste vajaduste katmiseks >> vajadus lähtuda prioriteetidest, seada kriteeriume, püüda „lüüa mitu kärbest ühe hoobiga“
- **Üldjuhul on avaliku sektori toetuse eelduseks mh tegevuste elluviija (toetuse saaja) omapanus**

Avaliku sektori poolse kaasrahastamise allikate näiteid

EL eelarvega seotud fondid, sh

- Eesti tasemel kavandatavad fondid:
 - EL struktuurivahendid: ERF, ÜF, ESF; Õiglase ülemineku fond
 - maaelu arengu fond
 - Euroopa merendus-, kalandus- ja vesiviljelusfond
- EL kesksed fondid (EL üleste taotlusvoorudega), nt:
 - ,Euroopa ühendamise rahastu (CEF) transpordi- ja energiaosa
 - LIFE; Euroopa Horisont jm
 - Finantsinstrumentide kasutuseks: InvestEU (sealtkaudu ka kommertspangad)

Nn EL heitkoguste kauplemissüsteemiga seotud vahendid:

- Moderniseerimisfond, Innovatsioonifond
- Enampakkumistulust Eestis toetatavad meetmed

Muud riigieelarvega ja KOV eelarvetega seotud vahendid, nt

- EIS (sh Kredexi) ja KIKi kaudu korraldatavad toetus-, laenu- ja käendusmeetmed

2021-2027
vahemikuks
energia- ja
kliimaeesmärkidel
avaliku sektori
vahenditest kaas-)
rahastamise
mahtudest 1:

Indikatiivsed
arvutused,
tuginevad osalt
prognoosidel

Allikas	Indikatiivne maht, jooksevhindades (mln €)	Kliimapanuse miinimummäär (%), EK metoodika	Kliimapanuse indikatiivne maht (mln €)	Kliima- panuse kavandatud määr
Struktuurivahendid:				
ESF	534	0%	0	0%
ERF	1 702	30%	601	35%
ÜF	780	37%	514	66%
Õiglase ülemineku fond (ÕÜF)	354	100%	354	100%
ReactEU (I ja II), 2020- 2023	207	25%	53	26%
Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF), sh RePowerEU täiendus	863	37%	368	43%
Sotsiaalne kliimafond (SKF)	53	100%	53	100%

2021-2027
vahemikuks
energia- ja
kliimaeesmärkidel
avaliku sektori
vahenditest kaas-)
rahastamise
mahtudest 2:

Indikatiivsed
arvutused,
tuginevad osalt
prognoosidel

Allikas	Indikatiivne maht, jooksevhindades (mln €)	Kliimapanuse miinimummäär (%), EK metoodika	Kliimapanuse indikatiivne maht (mln €)	Kliima- panuse kavandatud määr
Põllumajanduspoliitika vahendid: ÜPP strateegiakava				
ÜPP strateegiakava kokku, sh otsetoetused+EAFRD+EAGF	1 448		446	31%
ÜPP 2021-2022 lisavahendid (2014+ MAK pikenduse alusel)	643		215	34%
EMKF/EMFF	97	30%	43	44%
CEF: Transpordiosa	350..500	100%	350..500	182,7
CEF: Energeetikaosa	80..100	60%	80..100	
Horisont: teadus-arendus- innovatsioon	100	35%	35	
Lisaks osa EL muudest programmidest rahastatavaid tegevusi:	LIFE, sisejulgeoleku valdkonna programmid, Euroopa siseturuprogramm, Digitaalse Euroopa Programm, InvestEU jm			
Kokku 2021-2027 EL vahenditest*:			3 227	
<i>(indikatiivselt aastakeskmise maht)</i>			461	
* NB: neile mahtudele lisandub toetuse saajate omapanus				

2021-2027
vahemikuks
energia- ja
kliimaeesmärkidel
avaliku sektori
vahenditest kaas-)
rahastamise
mahtudest :

Indikatiivsed
arvutused,
tuginevad osalt
prognoosidel

Allikas	Indikatiivne maht, jooksevhindades (mln €)	Kliimapanuse miinimummäär (%), EK metoodika	Kliimapanuse indikatiivne maht (mln €)
EL CO2 kauplemisüsteemiga (EL HKS) seotud allikad:			
Nn CO2 kauplemistulu (olemasoleva EL HKS raames): sh KEM prognoos 2023-2027	2 255	50% (kuni 2023), 100% (alates 2024)	1 804
Moderniseerimisfond	853	100%	853
Nn CO2 kauplemistulu (loodava uue EL HKS HMT raames): sh KEM prognoos alates 2027	153	100%	153
Kokku 2021-2027 (EL vahendid, CO2 kauplemistulu)* :			6 037
<i>(indikatiivselt aastakeskmise maht)</i>			862
* NB: neile mahtudele lisandub toetuse saajate omapanus			

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 1

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Strukturiifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln € (koos tehnilise abiga)
Nutikam Eesti	Innovatsiooni- ja arendusosak	46,575
	Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide rakendamine akadeemilise, era- ja avaliku sektori koosloome ja koostöö edendamiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades.	36,225
	Avaliku sektori innovatsiooniprojektide toetus (Eesti olulistele arenguvajadustele lahenduste leidmiseks).	15,525
	Rahastamisvahendite pakkumine ettevõtetele (laenud, garantiid, omakapitali investeeringud)	5,175

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 2

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Struktuurifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln € (koos tehnilise abiga)
Rohelise m Eesti	Korterelamute rekonstrueerimise toetamine; Korterelamute etapipõhise rekonstrueerimise toetamine madala kinnisvara väärtusega piirkondades	6,210
	Korterelamute rekonstrueerimise toetamine;	326,957
	Kaugküttesüsteemide ja katelseadmete renoveerimise ja rajamise toetamine (sh investeeringud keskmise võimsusega põletusseadmetesse)	13,227
	Tervishoiuasutuste energiatõhusus	12,300
	Elamute liitumine kaugküttevõrkudega või tahkel kütusel põhineva kütteseadme uuendamine	7,659
	Õhukvaliteedi seirevõrgustiku arendamine ja täiendamine; Asukohapõhise terviseriski hinnangute süsteemi loomine	4,140
	Elamute rekonstrueerimise rahastu	14,531
	Biometaani kasutuselevõtu soodustamine	4,968

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 3

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Struktuurifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln €
	Kombineeritud sadeveesüsteemid sh. lahkvoolsete sademeveesüsteemide rajamine; Mitteheas seisundis veekogumite tervendamine; KOV kliimameetmed ja muud kohanemise meetmed; Meteoroloogilise, hüdrooloogilise ja keskkonnaseire ning nende tugisüsteemide arendamine	35,260
	Elupaikade taastamine kliimamuutustega kohanemise valmisoleku suurendamiseks; Rohestamiskavade koostamine ja elluviimine ehk linnade elurikkuse parendamine, sh rohealade täiendav rajamine	6,560
	Elupaikade taastamine kliimamuutustega kohanemise valmisoleku suurendamiseks	1,046
	Päästevõimekuse suurendamine (päästesõidukid, IT-lahendused, toimepidevus, päästevarustus, elanike kriisideks valmisolek, <i>search and rescue</i> , vabatahtlik merepääste/isikukaitsevarustus, mereohutus)	28,624
	Sadamate akvatooriumi kaitse	9,738

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 4

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Struktuurifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln €
	Üleujutusohu ennetamiseks ja leevendamiseks toetatakse üleujutusega seotud riskide maandamiskavas määratud meetmeid.	14,915
	Teeilmajaamade seiresüsteemi uuendamine	1,945
	Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu toetamine; Tööstuse ja teenindussektori, sh VKE-de energia- ja ressursitõhususe tõstmine; Jäätmetekke ja pakendamise vältimine ja vähendamine, toodete korduskasutuse edendamine; Jäätmete liigiti kogumise infrastruktuuri toetamine; Ringlussevõtu võimekuse tõstmine ja ohutu materjaliringlus	14,567
	Jalgrattateede põhivõrkude ehitamine ja jalgratta parkimisvõimaluste parandamine; Mitmeliigiliste ühistranspordisõlmede arendamine, sh Pargi&Reisi parklate rajamine, reaalaajabloode paigaldus jne; Trammiliikluse arendamine Tallinnas	57,960

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 5

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Strukturifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln € (koos tehnilise abiga)
Ühendat um Eesti	Raudteede arendamine ja rekonstrueerimine (sh Rail Balticu liini Tallinn-Ikla kohalikud peatused, Pärnu rahvusvaheline reisiterminal ja eritasandilised liitumised); Raudtee elektrifitseerimine	205,770
	KOVide investeeringud jalgratta- ja/või jalgteedesse väljaspool kolme suuremat (Tallinna, Tartu ja Pärnu) linnapiirkonda	20,500
	Ida-Viru linnapiirkondade taaselustamine	2,070
	Nutikad lahendused sh rohelaendused,	1,656

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 6

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Strukturifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln €
Õiglane üleminek	Ida-Viru ettevõtluse investeringute toetus (sh tööstus)	159,120
	TAI võimekuse ja valmisoleku arendamine läbi teadlikkuse tõstmise ja investeringute toetamise; Riigi võimekuse suurendamine uuenduste eestvedaja ja innovaatiliste lahenduste turuloojana.	26,000
	Ida-Viru ettevõtluse teadmismahukuse suurendamise toetus: teadusvõimekuse pakkumise arendamine Ida-Virumaal TA-võrgustiku loomiseks	26,000
	Ettevõtlusega alustamine ja ettevõtete arendamise soodustamine; Ettevõtete rahvusvahelistumise ja ekspordi edendamise toetamine; Tööstuse konkurentsivõime tõstmine läbi uute toodete ja tehnoloogiate rakendamise toetamise (sh digitaliseerimine); Atraktiivse turismi sihtkoha ja konkurentsivõimelise turismikeskkonna kujundamine.	23,920
	Ettevõtete rahvusvahelistumise ja ekspordi edendamise toetamine; Tööstuse konkurentsivõime tõstmine läbi uute toodete ja tehnoloogiate rakendamise toetamise (sh digitaliseerimine); Atraktiivse turismi sihtkoha ja konkurentsivõimelise turismikeskkonna kujundamine	14,560

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 7

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Struktuurifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln € (koos tehnilise abiga)
	Töölt-töole liikumise ning töötajate ümber-profileerimise toetused põlevkivisektori töötajatele	5,200
	Ida-Viru täiendkoolituse mahu suurendamine ning uute tasemeõppe õppekavade arendamine ja käivitamine kutse- ja kõrghariduses	26,000
	Kaevandamisega ja põlevkivi töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja jäätmekäitluse piirkondlik arendamine: * Nõukogude perioodil suletud kaevanduste varingute ja vajumite likvideerimine; * Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud ehitusmaavarade karjäärade korrastamine; * Kohtla-Järve suletud tööstusjäätmete ja poolkoksi prügila suurema põlenguala sulgemislahenduse rekonstrueerimine; * Jäätmekäitluse piirkondlik arendamine	5,808
	Kemikaalide riskide hindamise partnerluse (PARC) tegevused ja „Biomonitoringu läbiviimine põlevkivi sektoriga kokku puutuva elanikkonna seas (PARC partnerlusega seotud projekt)“	0,874

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 8

Poliitika-eesmärk	Kliimapanusega sekkumised Strukturifondidest 2021-2027	Kliimapanusega maht, mln € (koos tehnilise abiga)
	Ida-Viru KOV investeringud ülemineku mõjude leevendamiseks	15,600
	Piirkondlike algatuste toetus õiglaseks üleminekuks	17,410
	Ühiskondlikku muutust toetavate sotsiaal- ja terviseteenuste arendamine	4,160
	Ida-Virumaal kaugkütte taastuvkütustele ülemineku toetamine	20,800
	Kaevandamisega ja põlevkivi töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja jäätmekäitluse piirkondlik arendamine: * Ida-Virumaal riikliku tähtsusega jääkreostusobjektide ohutustamine * Ida-Virumaa ühisveevärgi varustuskindluse uuring	2,818
	Kaevandamisega ja põlevkivi töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja jäätmekäitluse piirkondlik arendamine: * Põlevkivi kaevandamise tagajärjel rikutud Kurtna järvede veerežiimi taastamine	1,466
		1 467,577

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 9

RRF ja REPowerEU kliimapanusega investeeringud (2021-2026) (Eesti esitatud taastekava muutmise ettepaneku alusel, lõplikku heakskiitu veel ei ole)	Kliimapanusega maht €
Roheoskused ettevõtete rohepöörde toetamiseks	15,000
Rohetehnoloogiate arendusprogrammid	3,352
Tootmisettevõtete ärimudeli muutused	9,000
Tööstusettevõtete ressursitõhusate rohetehnoloogiate edendamine	24,000
Bioressursside väärimine	28,800
Rohefond	100,000
Vesiniku terviktehnoloogiate kasutuselevõtu edendamine	50,000
Korterelamute rekonstrueerimise toetamine	44,670
Väikeelamute rekonstrueerimise toetamine	31,300
Elektrivõrgu tugevdamise programm taastuvenergia tootmisvõimekuse tõstmiseks ning kliimamuutustega (nt tormid) kohanemiseks	36,200

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 10

RRF ja REPowerEU kliimapanusega investeeringud (2021-2026) (Eesti esitatud taastekava muutmise ettepaneku alusel, lõplikku heakskiitu veel ei ole)	Kliimapanusega maht €
Tööstusalades taastuvelektri tootmisseadmete kasutuselevõtu hoogustamise programm	9,100
Energia salvestuse pilootprogramm	9,600
Rail Baltic viaduktid	31,050
Tallinna Vanasadama trammiliini rajamine	36,500
KOVide investeeringud jalgratta- ja/või jalgteedesse	5,000
Lääne-Eesti radar	66,800
Multifunktsionaalne töölaev	18,000
Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamine	31,839
Taastuenergia tootmise võrku integreerimise võimekus	38,000
Biogaasi ja biometaani tootmise ja kasutamise suurendamiseks vajalike regulatiivsete, organisatoorsete ja finantstingimuste loomine	0,200
Biogaasi tootmise ja kasutuselevõtu suurendamine	20,000
	597,631

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 11

REACT-EU kliimapanusega investeeringud (2021-2023)	Kliimapanusega maht €
Tervishoiu- ja hoolekandetaristu energiatõhusus	14,625
Turismisektori kliimapanusega toetusmeetmed	1,700
Kliimapanusega ettevõtlustoetused	5,600
Korterelamute rekonstrueerimistoetus	31,250
	53,175

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 12

Kliimapanusega nn CO2 meetmed	Kokki 2023-2026 (mln €)
Täiendavate elektrirongide soetamine (ühistranspordi kasutatavuse suurendamiseks)	56,175
Investeering kompensatsiooni-meetmesse, võimaldamaks Kirde-Eestis tuuleenergia tootmisvõimsuste rajamist	30,000
Rahvusvaheline kliimapoliitika-alane koostöö	8,500
Avaliku sektori hoonete energiatõhusus (keskvalitsus, KOV)	52,500
Vähese heitega sõidukite kasutuselevõtt	10,000
Rahvusvaheline kliimapoliitika ja biokütuste aruandlus ning KHG kauplemissüsteemide koordineerimine ja arendamine	3,111
Ressursitõhususe ja/või süsinikuauditid suuremates põllumajandusettevõtetes, CO2 taaskasutuse ja kontrollitavate kliimatingimustega kasvuhoonete pilootprojektid	3,935
Keskkonnasäästlikud energialahendused väikesaartel	1,500
Kohaliku omavalitsuse haridushoonete energiatõhusaks muutmine	20,650

Energia- ja kliimaeesmärkidel (välisvahenditest kaasrahastatavaid) toetusmeetmeid 13

Kliimapanusega nn CO2 meetmed ja Moderniseerimisfondi programmid	Kokki 2023-2026 (mln €)
Energiahinna tõusu leevendamine vähemkindlustatud leibkondadele (2022-2023 alameede)	100,000
Energia- ja puhaste tehnoloogiate alase teadus- ja arendustegevuse toetamine EL HKS sektorites (Nn vesiniku IPCEI projektide alameede, 06.01.22 valitsuskabineti otsuse alusel)*	57,160
Energiasäästlikud valgustuslahendused (sh alameede: energiasäästlikud valgustuslahendused kultuuriasutustele)	9,000
Nn CO2 meetmeteks kokku:	352,531
Moderniseerimisfondi Eesti osa programmid (meetmd)	
Avaliku sektori hoonete energiatõhususe ja taastuvenergia programm (keskvalitsus, KOV)	131,682
Energia- ja puhaste tehnoloogiate alase teadus- ja arendustegevuse toetamine EL HKS sektorites (Nn vesiniku IPCEI projektide alameede, 06.01.22 valitsuskabineti otsuse alusel)*	115,018
Moderniseerimisfondi programmideks kokku:	246,70

RIIGIKANTSELEI

Taastuvenergia arendamise kiirendamine

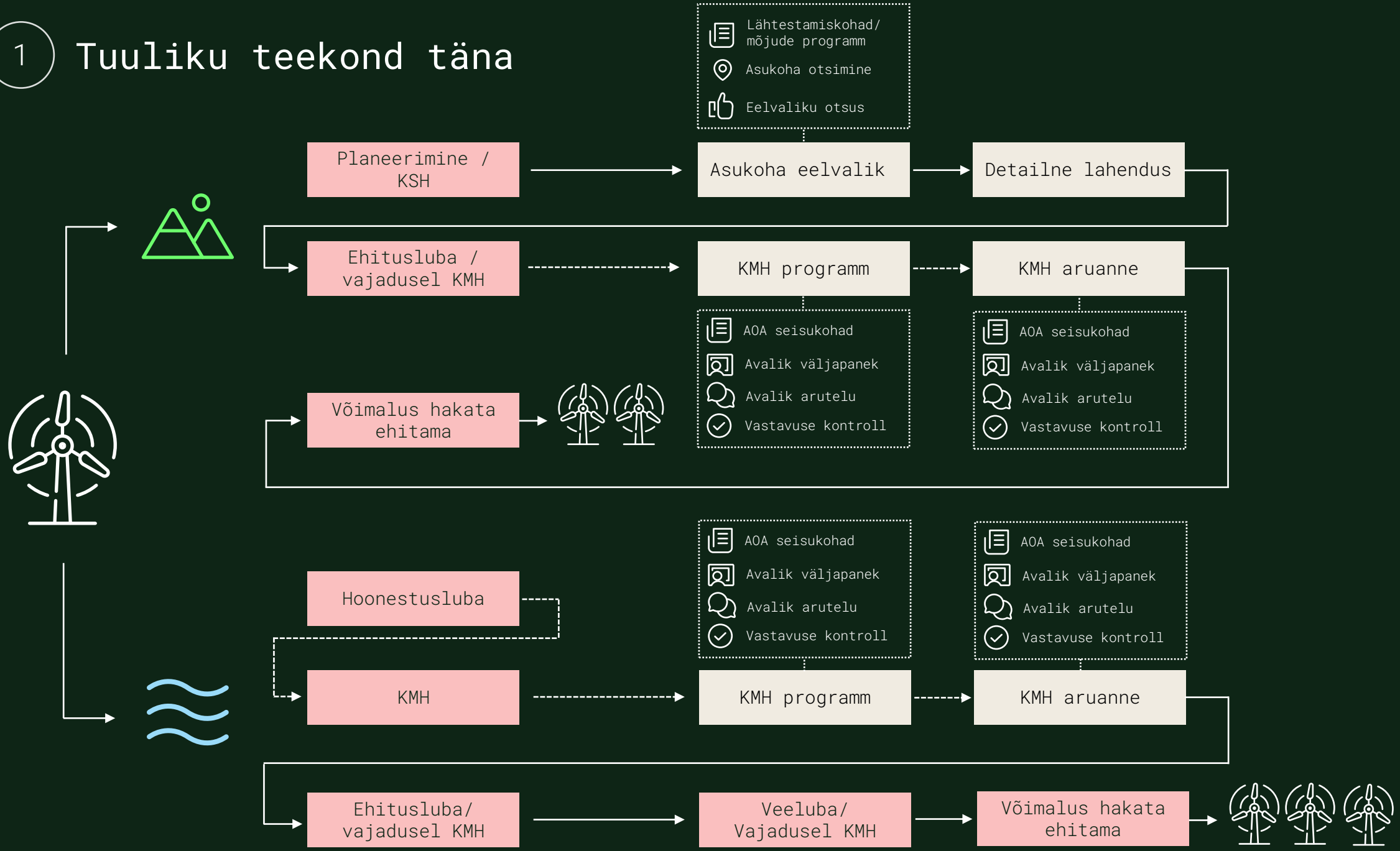
17.03.2023

Taastuenergia arendamise kiirendamise põhialused

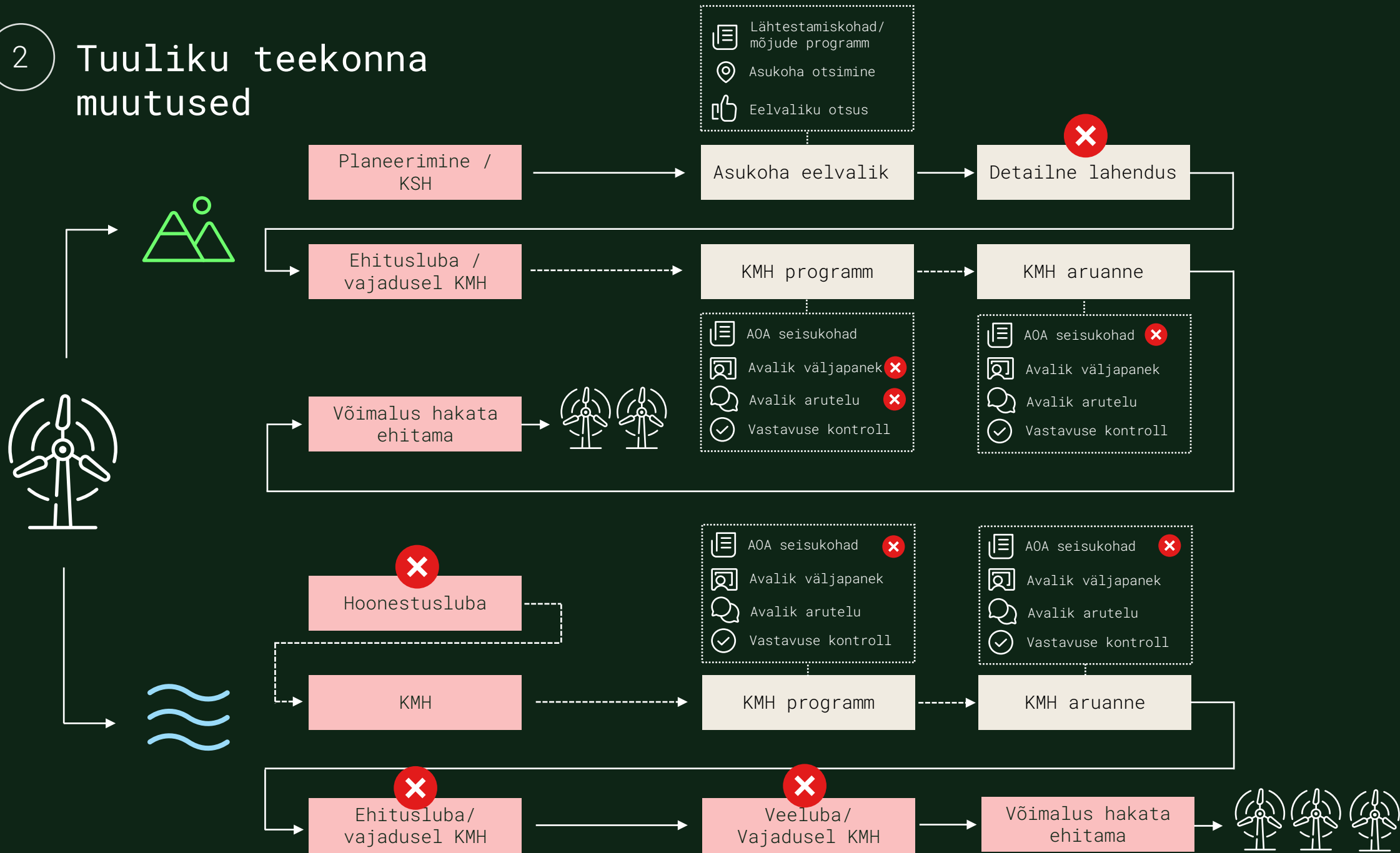
- Jagasime huvigruppidega 02-17.03.2023.
- Esimesed takistused lahendasime ära Elektri-
turuseaduse ja teiste seaduste muutmise
seaduses.
- Põhialustes kirjeldame muudatusi:
 - ruumilise planeerimise menetluses;
 - loamenetluses;
 - keskkonnamõju hindamisel;
 - kohtumenetluse kiirendamiseks.

1 Tuuliku teekond täna

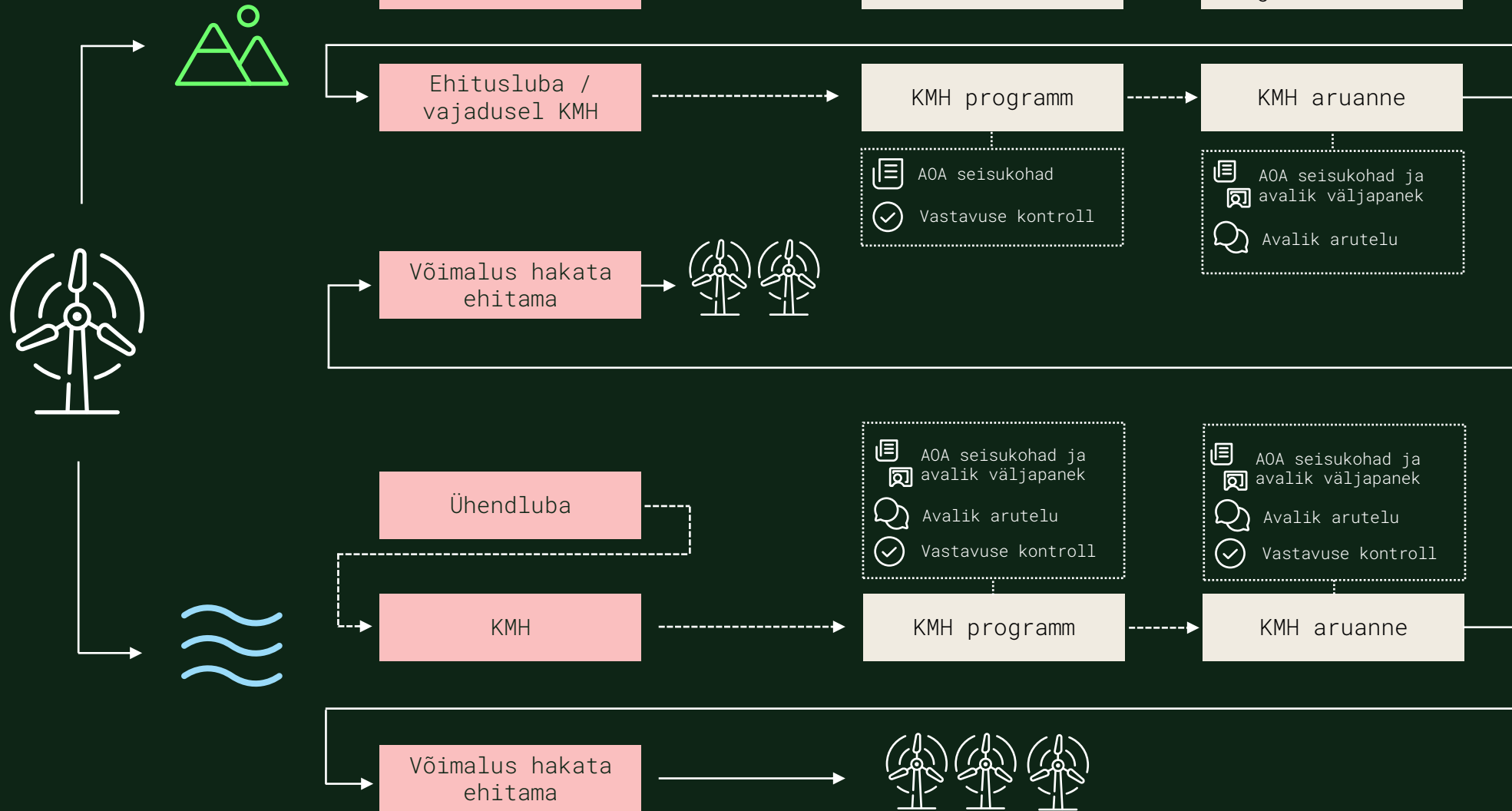
2

Tuuliku teekonna muutused

3

Tuuliku teekond tulevikus

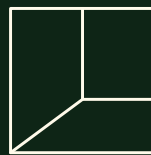

Edasine protsess

Avalik
konsultatsioon

02-17.03.23

Muudatuste
sisseviimine

Eelnõu
ettepanek VV-le

RIIGIKANTSELEI

Aitäh!

Ivo Krustoo

17.03.2023

